

Krajsovsky Gábor, Slíz Judit Visszaemlékezések Erdős Mátyás atyáról

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Krajsovsky Gábor, Slíz Judit

**Visszaemlékezések
Erdős Mátyás
atyáról**

Impresszum

Krajsovsky Gábor, Slíz Judit
Visszaemlékezések Erdős Mátyás atyáról

© Krajsovsky Gábor
© Slíz Judit

ISBN 978-615-5722-03-5

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv 2018-ban jelent meg az ISBN 978-615-5722-03-5 azonosítóval Budapesten. Az elektronikus kiadás a szerző, Krajsovsky Gábor engedélyével készült. A programot lelkipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más jog a szerzőé.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
Köszönetnyilvánítás	4
Burián László: Vagyunk	5
Csicsay Alajos: Burián László	10
Burián László: Emlékezés a régi spirituálisra	11
Kabar Sándor esztergomi egyházmegyes áldozópap (1928–2016) visszaemlékezése	14
Parádi Gyula esztergomi egyházmegyes áldozópap, titkos püspök (1929–2016) visszaemlékezése	19
Katona Farkas O. Cist: Dr. Erdős Mátyás és a Máriás Papi Mozgalom	24
Arcok és sorsok – fejezetek a Magyar Katolikus Egyház életéből	29
Krajsovsky Gábor: „Megismeritek az igazságot és az igazság szabaddá tesz titeket!” – Erdős Mátyás állambiztonsági megfigyelése	36
Lach Konrád, Erdős Mátyás atya unokatestvérének visszaemlékezése és fénykép illusztrációi	44
Muzslay Zsitva Ágnes újságíró nő visszaemlékezése	71
Kapás László: Emlékezés dr. Erdős Mátyás atyára	72
Rieth József (*1931)	74
Várszegi Asztrik Pannonhalmi Főapát emlékezése	75

Köszönetnyilvánítás

A szerzők hálás köszönetüket fejezik ki *Dr. Hegedűs Andrásnak*, az esztergomi Prímási Levéltár igazgatójának jelen kiadvány összeállításában nyújtott nélkülözhetetlen segítségéért, az Erdős Mátyás atyáról készült fényképek szíves átengedéséért, valamint *Lach Konrádnak*, Erdős Mátyás atya unokaöccsének a személyes hangú megemlékezés megírásáért és a fényképek rendelkezésre bocsátásáért, továbbá valamennyi visszaemlékezőnek, akik nélkül ez a kiadvány nem születhetett volna meg. Ezen túlmenően köszönetet mondunk *Andrássy Balázsnak* a Parádi Gyula atyával készült riport gondos szerkesztéséért és lektorálásáért.

Budapest – Esztergom, 2018

Erdős Mátyás atya születésének 110. évfordulója évében

Burián László: Vagyunk

*Burián László esztergomi egyházmegyes áldozópap (1922–2014) visszaemlékezése –
Párkány, 2013*

A hangfelvételt készítette és lejegyezte: Slíz Judit

A komáromi gimnáziumban nagyon jó nevelést kaptunk, nemcsak mi, papnövendékek, hanem a civilek is. Nagyon sok hitét élő és bátran megvalló magyar került ki onnan. Ugyanezt nem tudom elmondani az esztergomi bencésekről, ahol a gimnázium két utolsó évét végeztem, mert azok bennünket úgy fogadtak, hogy „Benes-szellem, kommunista magyarok”. Mindent megtettek, hogy belőlem ne legyen pap. Hogy én pap vagyok, azt Erdős Matyi bácsinak köszönhetem, aki kiállt mellettem. A tanárok mindent elkövettek, hogy megalázzanak. Minket, a határon túliakat sohasem fogadták az anyaországban egyenértékű magyaroknak. Akkor sem, most sem. Én nem tudtam szlovákul, nekem a szüleim magyarok. Én mindig lázadó voltam. Erdős Matyi bácsi egyszer behívatott, mint lelkivezető, minden kispapnak végzett lelkivezetést, többször egy évben, és egyszer egy ilyen alkalommal megkérdezte: „Mondja, Laci, megérjük mi azt, hogy valamit parancsolunk, és magának nem lesz ellenvéleménye?” Mondtam neki, hogy „Igen, ettől a pillanattól kezdve.” „Ugye, Laci, ezt nem mondta komolyan?” „De igen, mondtam, ha ettől függ, hogy pap lehessen, akkor én befogom a számat. De azt nem ígérem meg, hogy itt a szívemben mit gondolok.” És erre Matyi bácsi azt mondta, „Laci, akkor csak lázadozzon, hogy tudjuk, hogy kicsoda.” Amikor problémáim voltak, és úgy volt, hogy a gimnázium befejezése után nem kezdek el a teológiát, akkor Matyi bácsi azt mondta, hogy „Laci, mindent megteszek magáért, amíg az a meggyőződésed, hogy van remény, hogy magából jó papot nevelünk.” Kaptam aztán a nyári szünet végén, – addig nem tudtam, hogy mi lesz, – egy névjegyet tőle, ami ma is őrzök, amire csak annyi volt írva, hogy „Örömmel tudatom, hogy szeptemberben újra együtt leszünk.” Nekem nagyon sokat jelentett Matyi bácsi. A tanítása, a dogmaórák, én abból élek ma is. Mert ő annyira az életre tudott nevelni! Nagyon szépek voltak az esztergomi szemináriumi évek. Tízen voltunk ötödévesek, akik a Felvidék elcsatolása után már nem Esztergomban fejeztük be a szemináriumot, hanem itt, Komáromban, – de itt először nem kellettünk senkinek. Sem Pozsonyban, sem Nagyszombatban nem vettek fel. Elmentem egészen Kassáig, az mégiscsak Magyarország volt ’45-ig, hátha ott kellünk, de a vicedirektor kerek-perec megmondta: „Nézze, mi nem szeretjük a magyarokat. Menjen maga vissza Magyarországra”. Amikor láttuk, hogy sehová nem vesznek fel bennünket, Mindszenty bíboros azt mondta: hogy ha az összes magyar papomat fölállítom a Duna jobb partjára, az nem ad annyi erőt, mint ha egy magyar pap legalább a bal parton marad. Mert azok az innen-ső partról csak nézni tudnak, de segíteni semmit. Hát menjenek oda, és ott szenteltessek fel magukat, hogy ott működhessenek. És akkor más megoldás nem volt, az esztergomi szeminárium Komáromban kihelyezett tagozatán végeztük el az utolsó, az ötödik évét, és már Pozsonyban szenteltek fel bennünket. És akkor itt maradhattunk. Tízen voltunk, és akkor az nagy segítség volt, plusz 10 pap! Akkor még Magyarországon sem volt ekkora hiány, de itt sem. Itt annyi magyar pap volt, hogy amikor engem pappá szenteltek, és egy szlovák faluba kerültem, a tapolcsányi járásba, ahol a környéken sem volt egyetlen magyar sem, abban az esperesi kerületben három öreg magyar pap volt. Ezeknek a régi időkben nem jutott magyar plébánia, mert mind be volt töltve magyar pappal, hát odamentek. Ott ragadtak, megszerették őket. Volt, aki a haláláig nem tanult meg jól szlovákul, de a nép elfogadta.

Valahogy itt nálunk annyi a tájszólás, hogy nem is veszik annyira észre, hogy nem tudunk rendesen szlovákul. Mindig bátran mondtam itt is, a szlovák testvérek előtt is, hogy a legszebb papi élményeim a szlovákokhoz kötnek – 12 évig voltam szlovákok között, hitoktatóként heti több mint 30 órát tanítottam, boldogan. És ezt nem szégyeltem magyar létemre mondani, a szlovákok között. Mert parancsra mentem oda, minden szlovák tudás nélkül. Utólag tudom, hogy ez mit jelentett, nekem is, és nekik is. Képzeljük el, hogy valaki papnak készül, kilenc évig. reverendában. Nem csak úgy akartam pap lenni, hanem 9 évig tudatosan készültem rá. De bevallom őszintén, a szentelésig nem jutott eszembe, hogy én szlovákok közé fogok menni. '38-tól '45-ig Magyarországon éltünk. Nekem soha eszembe se jutott, hogy Magyarországon vannak szlovák falvak. Nem is tanultam szlovákul, minek is tanultam volna. Életem legnagyobb csalódása az volt, hogy amikor pappá szenteltek, és a püspöki ebéd után fölbontottuk a fehér borítékot, ami a tányér alatt volt az egész ebéd alatt, és abban volt a kinevezés, és nem is tudtam kimondani a szlovák falu nevét, ahová engem helyeztek. Mit fogok csinálni? Nem azt mondom, hogy meg akartam váltani a világot, de abban az időben úgy készültünk föl, hogy mi aztán most kimegyünk, és csinálunk valamit. Fölkészülve. És tudtuk, hogy kettős hivatásunk van. A kereszténységünkért, a katolikus hivatásunkért és a magyarságunkért fogunk élni! Ebben a Serédi-szellemben, a kettőt nem elválasztva. A katolicizmus segít, hogy még jobb magyarok legyünk. És akkor kapok egy kinevetést egy szintiszta szlovák faluba! Senki a faluban egy szót sem tudott magyarul! Ez életem legnagyobb csalódása volt, de meg kell mondanom, hogy ezek az első évek voltak a legszebb papi éveim. Ott voltam egy évig. Nem azért mintha nem éreztem volna jól magam, de akkor megtudtam, hogy deportáltak több tízezer magyar Csehországba. Akkor egyik kollégám felhívott, aki magyar helyen működött, hogy a falujából elvittek magyarokat Csehországba, ki kellene oda menni. Ő anyaországi volt, tudta, hogy neki jövője itt nincsen, és ki is ment. Minden engedély nélkül kezdte felkeresni azokat a helyeket, ahová hallotta, hogy magyarokat vittek, mert semmi hivatalos forrás nem volt arról, hogy hová vitték a magyarokat, ezt mindenki titkolta. Én aztán később kértem az ottani püspököt, hogy tegyék bele a körlevélbe, hogy minden plébános jelentse, hogy ha a falujában vannak deportált magyarok. És akkor csinálunk egy térképet, és tudjuk őket látogatni. Először is ezt egyik sem vállalta, mert politikai dolog volt, hogy kidobták a magyarokat. Így próbáltak megszabadulni a magyaroktól, de engem sem akart kiengedni a püspököm. Most 67 éve vagyok pap, és sohasem kértem semmit a püspökömtől, csak akkor. A püspök úr visszaírt, szépen, ahogyan bennünket is neveltek, és igazat is adtam neki, hogy minden pap oda menjen, ahová a püspöke helyezi, és ezt fogadja úgy, mint Isten akaratát. Megírtam a püspöknek, hogy igaz, erre neveltek bennünket, de ezt fogadja úgy, mint kivételes esetet. Megírtam, ha a püspök úr nem tudná, hogy ezeknek a magyaroknak, több tízezer magyarnak ellopták a vagyonát, elvették tőlük a családjukat, elvették az otthonukat, a házukat, és rabszolgaként kint árulták őket Csehországban. A püspök úrnak azt válaszoltam, hogy ha megígéri, hogy ezeknek a magyaroknak a lelki gondozásával törődhetnek, akkor akármeddig itt maradok a szlovákok között. A püspök úr erre beleegyezett, de semmi anyagi támogatást nem adott. A mai napig nem tudom, hogy miből éltem én akkor. Fizetést itt se kaptam, ott még kevésbé, mert akkor még nem volt állampolgárságom. Szóval a püspököm kiengedett engem, egy évre ki is mentem, de aztán azt írta a püspököm, hogy kint tartózkodásomat nem tudja meghosszabbítani, mert a prágai érsek szerint politikailag nem kívánatos, hogy én kint maradjak. Politikailag. Nem tudták megérteni a kisebbségi problémákat, most sem tudják megérteni. Ez Csehszlovákia, itt csehszlovákul kell beszélni. És ha az öregasszony nem tud, akkor majd a Jóisten valahogy megbocsájtja neki a bűneit. Az volt a szlovákok politikai célja, hogy minden, minden magyart ki kell telepíteni. Mert a lakosságcsere az nem az volt, hogy csere, hanem az, hogy – erről hallgatnak a szlovákok, – papok, tanítók, csoportosan szervezve mentek át Magyarországra, vetített, képes előadásokkal, az összes magyarországi szlovák

falut meglátogatták. Először csalogatták őket, hogy gyertek haza. Ők hallgatnak erről, mert az volt a céljuk, hogy ahány szlovákot idehoznak önként, annyi magyart kikényszerítsenek Szlovákiából. És ha ki tudtak volna hozni annyi szlovákot, ahány magyar itt él, akkor létrehoztak volna egy nemzeti szlovák államot. Az, hogy Magyarországon most asszimilálódtak a szlovákok, az nem a magyarok erőszaka volt. Vegyünk például egy falut, itt van Pilisszentlélek Esztergom mellett. Tiszta szlovák falu volt, de a felét elvitték, és helyükre magyarokat telepítettek. Megkeveredett a nép, magyar iskola lett, magyar mise lett, vegyes házasság lett, és elfelejtették, hogy ők szlovákok. Nem a magyarok olvasztották be őket, de ezt ők nem hiszik el, hanem ők maguk az okai annak, hogy megbontották a szlovák egységet a magyarországi falvakban. Erről hallgatnak. És ugyanígy kigondolták, hogy kiküldenek 50 ezer magyart Csehszlovákiába, és helyükbe rögtön beültek a szlovákok. Állataikat, mindent itt kellett hagyni. Ha hallottam, hogy egy faluban van három magyar, képes voltam odautazni. Meggyóntattam őket, elbeszélgettem velük, és ők mondták, hogy ebben a faluban is, abban a faluban is vannak magyarok. Jártam egy hétig biciklin vagy gyalog a falvakat és kerestem a magyarokat. Sokszor letartóztattak, sokszor kifaggattak, papírjaim se voltak. Szabadon bocsájtottak. Utólag tudtam meg, hogy minden lépésemet figyelték. Mostanában kaptam kitüntetést a cseh Prágában, ahol megismerhettem a rólam készült jelentéseket, ezer oldalt tesz ki. És láttam, hogy amikor kint voltam Csehszlovákiában, szinte minden faluban, ahol megjelentem, rögtön kezdtek nyomozni, rögtön Szencire írtak, ahonnan származom, ahol éltünk, ahonnan kitelepítették a családomat. És az ottani vezetőség, – ez ’47-ben vagy ’48-ban volt –, írta, hogy ez egy vadmagyar család, Burián Lászlónak, a gyógyszerésznek a fia, akinek az egész életműve az volt, hogy harcolt a Nagy-Magyarországért. Tehát én is biztos azért mentem ki Csehszlovákiába, hogy ott propagáljam a Nagy-Magyarországot. Ezeket úgy át kellett élni. És mégis, nagyon sok magyart meglátogattam, erőt öntöttem beléjük, hogy tartsanak ki, ne hogy beadják a derekukat. Adtak nekik cseh állampolgárságot, csak hogy maradjanak ott. De faluhelyen úgy árulták őket, mint a rabszolgákat. Egyik öcsémet is elvitték, marhavagonban. Ezt nem mondogatják! Azt, hogy a zsidókat szögesdróttal körülkerítve, marhavagonokban viszik, azt milliószor látjuk. Sajnálom őket is, és együtt érzek velük. De azt, hogy a magyarokat ugyanígy vitték marhavagonokban, szögesdróttal körülfalva, azt nem mutogatják. A szudétánémeteket kitelepítették Csehszlovákiából, több mint 3 millió németet 50 kg-os csomaggal dobtak át Németországba, helyüket elfoglalták a partizánok, akik földbirtokot kaptak Csehszlovákiában. De nem értettek hozzá, nekik vitték a magyarokat. És úgy árulták a magyarokat, mint a rabszolgákat. Kijött az új földbirtokos a vagonhoz, és nézegette őket, fiatal, öreg, mit csinált eddig, mi volt, és akkor vitték. Találkoztam olyan magyarral, aki azt mondta, hogy hetekig itt éltünk a vagonban, letérdeltem a partizán elé, és úgy könyörögtem, hogy vigyenek el, mert a gyerekeim megfagynak a vagonban. Ezek közé mentem én ki, hogy legalább az Istent ne lopják el tőlük. Nem sokat csináltam, és Mécs László: „Vagyunk” című nagyon szép verse szerint egy fecske nem csinál nyarat. Egy búzaszem az semmi, de millió búzaszem, az kenyér. Egy fa az nem erdő, de sok millió fa az erdő. És mi is. Vagyunk. Erről megfeledekezünk a mai világban, mindenki csak magával törődik, olyan nincs, hogy vagyunk. A magyarság is, nem merünk összetartani. Mindenki csak a maga javát nézi, hol ígérnek többet. A fájó az, hogy fölnő egy generáció, aki otthon magyarul beszél, de az iskolában szlovákul, és akárhogy is vesszük, én itt többször elmondtam a templomban is, ez nem politizálás. A pap nem csak imádkozik. Sokan szebben tudnak imádkozni a faluban, mint egy pap, és szebben tudnak énekelni, mint egy pap. A pap mégiscsak a falunak az atyja és a vezetője. Az csak egy önámítás, hogy azért, hogy könnyebben menjen neki az élet, tanuljon meg szlovákul. De szoktam mondani a templomban is: Kedveseim, gondolkodjunk el. Az, aki magyar iskolába jár, annak kötelező a szlovák nyelv, a szlovák irodalom, a szlovák történelem, persze, a magyar ugyanúgy, mert az magyar iskola. De megfordítva, aki szlovák iskolába jár, az magyar letéve a magyar

irodalomból egy mondatot nem tud, magyar történelemből csak annyit, hogy barbár, véreskező magyarok jöttek, és leigázták a kultúrszláv népet. Nincs magyar irodalom, és fogalmuk sincsen, hogy a világon mennyi magyar tudós van, mert a magyarokról csak rosszat tanulnak a szlovák iskolában. Ezt meg mertem így mondani a templomban. De nincs nagy eredmény, mert a környezetük sokkal jobban hat rájuk. Azt mondják, igaza van, Laci bácsi, de tudja... Egy asszony mesélte nekem, aki takarító volt az egyik vállalatnál. A főnöke, aki tudott magyarul, meg volt a takarításával elégedve. A nagymama boldogan mondta, hogy az unokáját beírták az iskolába. Iskolás lett az unokám! S akkor azt kérdezi a főnök, hogy milyen iskolába. Hát a magyar iskolába, válaszolta a nagymama őszintén. És akkor a főnök azt mondta: Tudja maga azt, hogy a takarító állás az nem végleges állás? Azt mondta nekem a nagymama: Tudja, hazamentem, és beírtuk a szlovák iskolába. Ki akar ma munka nélkül lenni? És ez így megy. S akkor kérdezi egyik a másikat, hogy te hová íratad be? Hát, én a szlovákba, mert... Akkor én is. S ez fájó, mert ezekből az emberekből se nem ló, se nem számár, még csak öszvér sem lesz. Mert én szoktam mondani a szlovákoknak, – mert én szeretem a szlovákokat, annyi szépet kaptam tőlük az első években, én nagyon hálás vagyok nekik, és én nagyon szeretem őket, nem tudnak olyant kérni a szlovákok, amit ne tennék meg, – de megmondom nekik is: tudnák maguk becsülni azt a szlovákot, aki nem is tud szlovákul és egy jobb állásért megtagadja a nemzetiségét? Nem gondolnák, hogy ez egy megalkuvó ember, aki ennek is örül? Akkor zavarban vannak, be kellene nekik vallani, hogy dehogy, nem értékeljük semmire. Ennyivel is kevesebben vagyunk magyarok. A cél az, hogy minél előbb az összes magyart kiirtani. Most már nem lehet goromba módon, de jó állással, fizetéssel lehet. 60 éves pap voltam, amikor felkeresett egy szlovák kispap. Bemutatkozott, és mondja, hogy ismer engem papi társaságból. Mert én figyelmes vagyok, és ha olyan pap kerül közénk, aki nem tud magyarul, akkor én beszéltem szlovákul, nehogy hátrányban érezze magát. És ez tetszett ennek a kispapnak. Odajött hozzám, hogy nem mennék-e el hozzájuk egy misét elmondani. Kérdezem hová. Ugye, már nyolcvan felül voltam akkor, 60 éve pap. Mondja, hogy maga nálunk kezdte. Abban a faluban volt ő is, ahol én, mint újmisésk kezdtem, minden szlovák tudás nélkül. Nagy könyörgésre, – meg aztán a magyar papok is mind mellém álltak, – hát, el is vittek oda, haza is hoztak. Meg volt beszélve minden, ünnepélyes fogadás, polgármester, plébános. És miséztem ott. A mise után a plébános megköszönte, és mondta, hogy kedves hívek, itt van a káplán úr, ha akarnak, beszélgetsenek el. Csupa öregember ült ott, mert akit 10 éves korában tanítottam, az most 70 éves öregember volt. Odamentem közejük, és megkérdeztem, hogy megismernek? Néztek rám, hát aszongya, nem – mondja az egyik. Mondtam, hogy ezért nem akartam idejönni, mert maguk 8-10 évesek lehettek, amikor én 60 éve itt voltam, most 70 évesek. Az egyik 70 éves férfi azt mondja, hogy káplán úr, ha az utcán találkozunk, bizony nem ismertem volna meg. De azokat a hittanórákat, amiket maga tartott, sohse felejtjük el. 60 év után erre emlékezett! És mondja: maga nem emlékszik, hogy futballozott velünk? Abban az időben itt a szlovákoknál ez reverendában szentségtörés lett volna. Csak nézett a főnököm, hogy ez mi? Télen szánkáztunk. És 60 év után emlékezett erre! A hittanórára. Akkor mondtam, hogy most én is kérdezek valamit: Milyen nemzetiségű vagyok én? Hát, szlovák. Mondom, tudtam én szlovákul, amikor idejöttem? Hát persze. Hiába magyaráztam, hogy a mai napig sem tudok tökéletesen szlovákul, és mondtam nekik, hogy magyar vagyok. Nem hitték el, az nem igaz. Senki nem emlékezett erre. Én nagyon sok szeretetet kaptam tőlük. Akkor nem számított, hogy magyar, pedig akkor is volt ám propaganda. Egy szlovák apáca mondta nekem, hogy „gyűlölöm a magyarokat”. 22 éves, apáca, és nagyszerű tanítónő volt. Élvezet volt nézni, ahogy tanított. „Gyűlölöm a magyarokat.” És mondom neki, nővérke, látott már maga magyart? „Nem is akarok”, hangzott a válasz. És mondom, de azt tudja, hogy én magyar vagyok? Ah, maga a mi drága káplánunk. Szemembe mondta, hogy „gyűlölöm a magyarokat”, és úgy érezte, hogy ezt kell mondani, a mai napig ilyen nevelést kapnak. Több

mint 20 éve az újvári ferencesek elvállalták az újvári kórház lelki gondozását. A mai napig egy se tud magyarul. 24 éve! Egy se! Adnak föloldozást, adnak szentáldozást, szent kenetet, de hogy megtanulna három mondatot, hogy annak a drága, kínlódó, csontbőrre lesóványodott édesanyának, akinek ott vannak a gyerekei sírva, hogy egy vigasztaló szót szóljon, pap létére ezt nem tartja fontosnak. „Szlovákul, miért nem tanult meg szlovákul?” De nem tanult meg. És most itt van, és most akar gyónni. Nem, nem tanulnak meg. És egy sem, még a magyarok sem merik nekik mondani, hogy tanulj meg magyarul.

Csicsay Alajos: Burián László

Lilium Aurum, Dunaszerdahely, 2012. 32–34. o.

A magyartanár a felvidékieknek soha nem adott kitűnő jegyet, mondván: „Maguk nem tudhatnak jól magyarul, mert maguk Csehszlovákiában idegen közegben éltek.” Azt pedig, hogy lekommunistáztak, már végképp nem tudtam elviselni. Ennek pedig mi lehetett volna más a vége, mint kettes magaviseleti osztályzat. Sikerült megijeszteni alaposan, hiszen ekkor már nyolcadikos voltam és tudtam, hogy kettes magaviseleti jeggyel nem kerülök be a nagyszemináriumba. Vége a vágyamnak. Otthon meg sem mertem mondani, mi történt, csak töprengtem magamban, vajon ezután hogyan fog alakulni a sorsom. Egyszer csak kaptam egy levelet dr. Erdős Mátyás tanáromtól, aki azt írta: „Örömmel értesítem, hogy szeptember 6-án viszontláthatom.” Nyilván ő volt az, aki a tantestületi értekezleten mellém állt és kezességet vállalt értem. Erdős tanár úr hosszú életet élt. Mindvégig friss, fiatalos maradt, kilencvennégy évesen a felújított Duna-hídon át eljött hozzánk, Párkányba megtekinteni egy vallási témájú képkiallítást a városi galériába. Ő a kisszemináriumban, ahogyan akkor neveztük, prefektusom volt, elsőéves teológus koromban pedig spirituálisom (lelki igazgatóm) és professzorom lett, s az is maradt a négy éven át. Brückner József (...) jóságos ember volt, de távolságtartó. Erdős Matyi bácsi egészen más volt, a legközelebb hozzá kerültem. Sokat lendített hivatástudatomon. Mi, papnövendékek, nem járhattunk ki a városba csavarogni, ennek ellenére mégsem zárt világban éltünk, már csak azért sem, mert cserkészek voltunk. Matyi bácsi, mint parancsnok, lejárt velünk a Dunára csónakázni, röplabdáztunk, teniszeztünk, egyszóval sportoltunk, és rendszeresen kirándultunk. A vakáció ideje alatt még Erdélybe is elmentünk Matyi bácsival. Csupán egyetlen dolgot mellőzött, a politizálást.

Burián László: Emlékezés a régi spirituálisra

Az Esztergomi Keresztény Értelmiségek Szövetségének
Erdős Mátyás Emlékkonferenciája
Esztergom, Szent Adalbert Központ 2013.12.12.

Konferenciaszervező: Hegedűs András
<http://www.szentadalbert.hu/images/gerdos/index.html>
Hanganyag szerkesztett, kivonatolt változata
Burián László esztergomi egyházmegyes áldozópap (1922–2014)

Burián László vagyok, Szlovákiából, Párkányban kisegítő lelkész, körülbelül három éve. Matyi bácsihoz nagyon sok szál fűz a mai napig. Szépen nem tudok beszélni, de egy-két gondolatot, amit tőle kaptam, szeretném megosztani kedves mindnyájukkal. 1939 óta ismerem őt, két évig, mint gimnazista-kisszeminarista prefektusunk volt, utána négy évig dogmatanár és spirituális. Hogy pap vagyok, pap lettem, azt nagyon sok szempontból neki köszönhetem – nem a hivatásomat, hiszen mikor idekerültem, akkor már két év szeminárium után jöttem ide, de nagyon sokat kaptam tőle, mint prefektustól is, mint spirituálistól is, mint dogmatanártól is.

Ma más világban élünk – akkor sok mindenen keresztülmenve, sokat fejlődtem és olyan jó nevelőink voltak. A szemináriumban prefektusom volt a Matyi bácsi, aztán négy évig spirituális, ugyanakkor a Brückner rektor úr volt, aki csupa szív ember volt. Sokat kaptam itt a szemináriumban. De sok problémám is volt. Hogy kispap maradhattam, azt csakis a Matyi bácsinak köszönöm. Akkoriban Matyi bácsinak is mondtam, amikor hivatott engem és megkérdezte, hogy megérjük-e azt, hogy ha magának parancsolunk valamit, akkor nem lesz ellenvéleménye. Erre én azt válaszoltam: Spirituális úr, megérjük, ettől a pillanattól, de ennek ne tessék örülni. Ha belőlem megalkuvó, jellemtelen, kétszínű papot akarnak nevelni, akkor én befogom a számat, de hogy itt mit érzek, azt csak Ő tudja. Akkor Matyi bácsi rám nézett és azt mondta: akkor csak lázadozzon. Matyi bácsi azt mondta, hogy én legalább magáról tudom, hogy kicsoda. Nyílt volt és tényleg őszintén, nem szabadna dicsekedni, de utólag nem bánom, mert ugyanazokat a dolgokat éljük át otthon. Az, hogy mindent lenyelni és mindent elfogadni, ez olyan szépen hangzik egy kispapnak; szent alázattal, a Szentlélek akaratát kell hinni. Ezt például soha nem hittem el, de meg is mondtam a püspöknek, a négy püspökömnek Szlovákiában elmondtam, amit a Matyi bácsi mondott, hogy megérjük, hogy nem lesz ellenvéleménye – ezt akkoriban a Matyi bácsinak is mondtam. Én engedelmességet esküdtem a püspöknek, de arra nem tettem esküt, hogy nem fogok gondolkodni. Soha nem kértem magam sehova, soha, mindent elfogadtam, sok helyen voltam, 68 éve vagyok pap. De azért itt-ott megkérdeztem, miután elfoglaltam az új helyemet, megtaláltam a helyemet. Mindenhol egyformák az emberek, csak neveik mások. Mindenhol vannak jók és rosszak, mindenhol nehezen kezdtem, de mindenhol megszerettek, de azért megkérdeztem, hogy miért. Jó, hogy megkérdeztem – nagyon sokszor a papi életben azért van törés, mert a püspök nem beszél a papjával, hanem diszponál. Jön egy pap és menni kell. Olyan is volt, hogy másodikán kaptam meg a diszpozíciót és „tegnap óta én vagyok a plébános”. Hogy még idős se legyen. Volt az, hogy Pöstyénben, egy szép kis fürdőváros Szlovákiában, reggel 8-tól 1-ig tanítottam és fél 3-kor már ültem a vonaton. Akkor még nem volt autónk és mentem az új helyemre. De azért megmondtam a véleményemet és legalább a püspökök is tudták. A mostani püspökkel is megismerkedtem, neki is mondtam, hogy én ilyen vagyok. Engem ilyennek nevelt a Matyi bácsi. Ahogy mondta, neki nem volt egy sémája, hogy ilyennek kell lennie a jó papnak.

Hanem ő olyan jó lelki vezető volt, hogy mindenkiben keresett valamit. Valami isteni adományt, amit tőle kaptunk, az Istentől, hogy miért tudok ebből jó papot nevelni. Nem egy mintára akarta nevelni a papokat, hanem azt a meglévő hivatást igyekezett ő úgy kifejleszteni, a személyiségnek megfelelően. Sose kívánta többet tőlem, hogy fogjam be a számat. Tudta, hogy ilyen vagyok. Ő segített – egy-két gondolat; (lelkileg) annyira gazdag volt a Matyi bácsi, talán minden papnak más emlékei vannak. Nagyon régen volt, amikor engem tanított. Mikor idekerült Esztergomba és itt voltam a Duna másik oldalán, nagyon sokat jártam hozzá. Megöregedve is, haláláig, mert még mindig sokat kaptam tőle. Egyik érdekes mondása volt, hogy mi különbség van a szerzetes pap és a világi pap között? Persze mondta, hogy nagyon sok különbség van. Ami bennem úgy megmaradt: azt mondta a Matyi bácsi, a szerzetes papnak első célja az önmegszentelődés. A világi papnak az első célja a hívek megszentelése. A hívekért élni, a hívekért dolgozni és mindent örömmel. Nagy szeretete volt, nagy szíve volt, beteg szíve mellett, hiszen kispap korunkban sokszor mondták, hogy imádkozunk, spiriért, mert a szíve gyöngé. Úgy látszik sikerült kiimádkozni, sokszor gondolkodom arra, hogy ő talán azért élt hosszú életet, mert Jóistennek tervei voltak vele, hogy még sokat adjon. Én is a 92-dikbe érek, és ha nem is vagyok aktív plébános, de naponta misézek, temetek, gyóntatok, szívesen. Vasárnap még legalább két misét is mondok, néha 50-60 km-t autózom; úgy látszik, még több érdemet kell még szereznem, azért élünk sokáig, hogy kiérdemeljük a mennyországot. De a Matyi bácsinak ezek a mondásai erőt adtak. Azért élni, hogy a híveimet megszenteljem, vigyem az Úr Jézushoz. Nem tudom, hogy Önöknek milyen tapasztalatai vannak a papokról; persze ez mindig így volt, hogy mi, öreg papok kritizáljuk a fiatalokat, de ahogy a pápát látom, mikor azt mondja, hogy menjünk az emberek közé, elgondolkodom, és nem tudom, hogy milyen a papi és a hívek közti kapcsolat. De minálunk talán szociológiailag megmaradt az, hogy inkább otthon maradunk. Nekünk ez nem megy valahogy, az a becsület; megmondani, kérem. Például: ez a püspök is ember, az a püspök ilyen hibát követett el, nem méltó arra, hogy püspök legyen. Matyi bácsi jut sokszor eszembe, amikor olyan szépen elmondta, akkor csak lázadozzék, legalább tudjuk, hogy kicsoda. Voltak problémáim, éppen azért, ugye a bencések nem nagyon örültek nekünk, velünk szemben is volt egy tanár, aki megmondta, hogy megmutatom, hogy magából nem lesz pap. Két dologban fordultam Matyi bácsihoz. Azt mondta nekem, nézze Laci, amíg meg vagyok győződve arról, hogy magából jó papot lehet nevelni, addig maga mellett állok. És megvédett. Maradhattam a szemináriumban. Pedig meg akartak mindent tenni ez ellen, – mert azt mondták, hogy nincs szükség kommunista és lázadózó papra. De az engedelmesség nagyon szép. Valamikor a pap mondott valamit, a hívek elfogadták – a hívek ma már megkérdezik, hogy „miért”. Ha nekünk van igazunk, miért nem tudjuk megmondani a híveknek? Egy utódom mindjárt így kezdte az első vasárnap: kedves hívek, itt az lesz, amit én akarok! Három éves pap volt. Ugyis az lesz, amit a pap akar, hiszen amit nekünk előír az egyház, azt meg kell valósítani. De nem így kezdeni, hogy az lesz, amit én akarok. Ezt a püspökünket még a pápa se fogadja. [Róbert Bezák érsekről van szó, akit Ján Sokol püspök javaslatára még XVI. Benedek pápa függesztett fel.] Nem tudjuk, hogy egyáltalán tud-e róla. Én mondtam a püspökömnek nem is olyan régen – most Nyitrához tartozunk, mert szétdaraboltak bennünket –, mondom püspök úr, mikor Karácsonykor a püspök urak olyan gyönyörűen beszélnek a szeretetről, eszébe jutott a tizenöt püspök közül legalább egynek, hogy a mi Róbert barátunk most mit vacsorázik? Vagy van egy olyan templom, ahová befogadják, hogy Karácsony éjjelén ez az érsek-püspök egy szentmisét elmondjon? Nem kapott írásban semmit. Nem tudja, hogy milyen büntetése van, csak hagyja el a püspökséget. Senki nem törődik vele, hogy milyen. Öregként olyan boldog pap vagyok, hála legyen a Matyi bácsinak, aki mindig mosolygott. Tele volt derűvel. És valahogy így nevelt bennünket. Nem akarta az egész emberiséget megváltoztatni, lefáraggni azt, ami nem odavaló. Amit Isten adott, azt nemesíteni kell – arra nevelt, hogy legyünk őszinték, legyünk becsületesek, és nem

arra, hogy elbújni mindig és elsumákolni a dolgokat. Nem mondjuk meg! Nem az ad erőt a jó kereszténynek, hogyha a pápa mondta, akkor az biztos jó. Itt mondtam az egyik itteni püspök úrnak, hogy azt beszélük a szentatyáról, milyen boldogan írták az újságot, hogy egy tizenhét éves fiú felhívja telefonon, hogy szentatyá, kaptam egy új biciklit, úgy megmutatnám! És a pápa rohant és megnézte a biciklit. Egy érseket minden magyarázat nélkül félreállítanak és a pápa nem fogadja. Leveleket ír, nem tudja, hogy megkapták-e. Ilyenkor gondolkodom arra, hogy amikor Matyi bácsival voltak ilyen, nem vitáink, hanem ilyen beszélgetéseink, hogy ő soha nem erőszakoskodott, hogy magának meg kéne változni, soha nem mondta, hogy magának ilyennek kell lenni. Szépen, megértően el tudtunk beszélgetni. Mondtam, hogy nekünk ki kellett harcolni, hogy egyáltalán jogaink legyenek, hogy mi itt működhessünk, mint magyarok. Minket úgy neveltek, hogy mindenkinek a mindenei legyünk. Tizenkét évig minden szlováktudás nélkül szlovák helyre küldtek. Szó nélkül elmentem, éjjel-nappal tanultam szlovákul, azért, mert a híveim szlovákok voltak. Erre tanított, erre a szemináriumra, boldog hat évet éltem itt. Nagyon sokat kaptam és a Matyi bácsinak a szelleme az most is ott él bennem. Ilyennek láttam őt mindig. Ő mondta – tonzúránk volt, a tonzúra, a papoknak a jelvénye, a karika – neki csak egyszer kellett kinyírni, mert aztán megkopaszodott és aztán már nem kellett. Mindig ilyennek ismertem őt. De az a mosolygása. Az, hogy ő, amit mond, az imádság – ezeket mennyire fontosnak tartotta. Ott is mindig olyan jó gondolatai voltak, amit máshol nem láttam. Kijelentette azt, hogy tisztelendő urak, ha vége a közös imának, mindenki menjen ki a kápolnából. Abba hagytuk a Rózsafüzért és mindenki nézi, hogy föláll a szomszédom, ki meri kezdeni? Én megyek, na én már sietek ki. Azt mondja, ne legyen az a kétszínűség, hogy én megjátszom, hogy én vallásos vagyok, és még egy kicsit ráfejelek az imádságra. Tisztelendő urak, menjenek ki mind a kápolnából a közös imádság után, és aki akar, az menjen vissza. Emlékszem, hogy nekem mondta azt, hogy Laci, figyelj meg, kevesen fognak visszamenni. De menjenek vissza, ha nem is akkor, azonnal. Tényleg jó volt a kápolna. A főnti kápolna – elmentünk, bementünk egy kis adorációra, csak egy gondolatra. Az a kapcsolat Jézussal, az valami nagyszerű erőt tud adni az embernek. Hogy én a 92. évemben tudok boldog pap lenni? Ebben nagyon sok szerepe van a Matyi bácsinak, aki megtanította annak idején, hogy örömmel kell végezni a papi munkát. Sokan mondják, hogy miért nem pihenek? A plébános mondja: maradj otthon, majd mi gyóntatunk. Azért lettem pap, hogy menjek. Jó, hogy azt hallom, hogy utcán is megállítanak, hogy mikor fog gyóntatni. Nem azért, mintha én jobban gyóntatnék, mint a másik. Megtanultam a Matyi bácsitól, hogy a papi munkát csak örömmel lehet végezni. Kérem, rajtam ne lássák soha azt, hogy teher. Mindig ez jut az eszembe, hogy Matyi bácsi arra nevelt bennünket, hogy örömmel végezzük a munkát. Ne az legyen, amit az előzőekben mondtam, hogy azt mondta az odahelyezett plébános a híveknek, hogy én pontos vagyok, precíz vagyok, de itt rendnek kell lenni, az lesz, amit én akarok. Én szeretném, hogy mi papok is valóban megfogadnánk azt, amire neveltek bennünket, hogy örömmel végezzük a szentmisét. Szóval valahogy próbáljuk meg azt, hogy mi is a papokat megbecsülni azért, mert nem könnyű a mi életünk, kevés a sikerélmény, de valahogy buzdítsák a papokat arra, hogy örülünk a papnak, és segíteni és örülni, hogy szeretjük azt a papot. Ha néha türelmetlen az a pap, a kapcsolatokat próbáljuk megtartani, mert ugye mindig kettőn áll a vásár. A Matyi bácsit nemcsak a teológián, hanem a kis falukban is nagyon megbecsülték, mert tudott szeretett adni. Imádkozzunk majd érte, nem érte, hanem hozzá. Mert én hiszem azt, hogy Matyi bácsi főnt van az égben és én hálás szeretettel köszönöm azt, hogy elmondhattam azt, hogy mennyi szépet kaptam tőle. Én is hozzá imádkozom, hogy segítsen, amíg lehet, és amíg jó Isten is úgy akarja, akkor még tudja sok jót tenni az emberekkel és a Jóisten szeretetét én is kiérdemellem, hogy vele együtt majd főnt legyek az örök boldogságban.

Kabar Sándor esztergomi egyházmegyei áldozópap (1928–2016) visszaemlékezése

Pilisszentlélek 2015

A hangfelvételt készítette: *Slíz Judit*

A hangfelvételt gépeltette és szerkesztette: *Krajsovszky Gábor*

[A vastag betűvel szedett részek minden esetben a kérdező kérdései, illetve hozzászólásai.]

Nagyon szép és az az egész szemináriumi lét; ez Brückner Józsefről, Erdős Mátyásról, de aláhúzottan Erdős Mátyásról szól, mert a nagyobb súlya neki, a „spirinek” (spirituális, lelki igazgató) volt, mert vele volt több kapcsolatunk, ugye. A spirivel, azzal nap, mint nap, mindenkinek. A rektor (Brückner József) is mindennap végigtípett, végig szaladott az összes tanulószobán. Találkozása az ötödévesekkel volt sok, mert ott tanított pasztorálist és én nem tudom még micsodát. Úgyhogy Erdős Mátyással volt a kispapnak a legtöbb dolga, mert hát a lelki igazgató az ottléte első pillanatától a szentelésig; és a felelősség rajta, hogy ki kerül el a szentelésig, és hogy jaj, el ne küldjenek olyat viszont, aki oda való; csak még várjunk, várunk – fantasztikus felelősség. Aztán a gyóntatás – ugyan nem volt köteles a kispap a lelki igazgatónál gyónni, mert az mindenkinek a magánügye volt. Ki volt jelölve egy ferences a ferenceseknél, ahova kimehetett a kispap, meggyónhatott, és hazajött, aztán rendes gyóntatóként, heti gyónás volt annak idején és heti gyóntatóként bejött a jó Taller atyó, a kanonok. Aki ugye hajdanában Dorogon volt plébános, aztán kanonok lett, áldott jó bácsi, ő lett a bazilikának a plébánosa. Ő volt gyóntató és azon kívül, ha valaki akart akármelyik tanárunkhoz, vagy pedig hát mehetett volna bencésekhez is, csak hát mi a csudának?

Hogyan foglalkozott Matyi bácsi a kispapokkal?

Úgy foglalkozott, hogy a kispapoknak – százalékot most hasra ütve mondok –, 70-80%-a Matyi bácsinál gyónt. Olyan vonzereje volt neki, olyan közvetlen volt, olyan baráti volt. Ugyanakkor egyáltalán nem bratyizó és nem közvetlenkedő, hanem tekintélytartó és tekintélytisztelő. A kapcsolatunk, ami az ő mentalitására, olyan jellemző volt, az a „nem misztifikálni”, egyébként dogmatikus volt, azok pedig mind a filozófiában is kipróbáltak voltak, ő filozófiában is doktor volt, kettős doktorátussal. De hát mind a kettő érződött rajta. És a jó Matyi bácsi aztán világosan – és nem körbejárva, udvariaskodva – tette föl a kérdéseket. Aztán így szabadultam én meg egy nyomástól és még jobban erősödtem abban, hogy a dolgokat nevén kell nevezni és nem hamukázni és aztán majd megoldódnak a dolgok maguktól. És ez is egy óriási haszon volt, és nem nyomasztott az, hogy mi lesz velem a későbbiekben, hogy a hivatásom hol, merre, meddig.

A Matyi bácsival való nyíltságom, ami olyan természetessé lett, az ő megnyilatkozása során, mindaddig megmaradt, amíg messze nem kerültem a diszpozíciók során (amiről gondoskodott az Állami Egyházügyi Hivatal, hogy Budapesttől – aminek örülök – és Esztergomtól minél messzebb legyenek). És ameddig még igen messze nem kerültem, addig még Matyi bácsihoz jártam gyónni, aztán később már nem, mert olyan messziről már nem lehetett az akkori pénzekkel, buszokkal, és egyebekkel, mert akkor nem így volt a közlekedés, nem így volt az egyháziaknak a heti, havi költségvetése, mint ahogyan aztán később lett. Szóval Matyi bácsinak a közvetlensége, barátságossága. A Szűzanyának volt

nagy tisztelője. És rajta keresztül jött ez a Máriás papi mozgalom ide Magyarországra, amelyik megint egy ilyen féltitkos história volt, mert bármikor lecsaphattak volna rá, mint valami egyházi szervezetre.

Aztán a Gyulai Oszkár vette át az utóbb tőle és a Gyuri a Duraihoz vitte az egészet addig, amíg a behívót meg nem kapta. Matyi bácsi egyenes volt, határozott volt, és nem beszélt mellé. Abban az időben voltunk bent, pont '46-tól '51-ig, amikor a Mindszenty história '48-ban lejátszódott, amikor Rákosi a virágkorában volt és ment az egyházüldözés, '50-ben, és ugye '48-ban a szerzeteseknek a felosztatása. Szóval ezt már a maiak el sem tudják képzelni – én még emlékszem, amikor az esztergomi ferenceseket is elvitték, ott térdepelt a nép a templom előtt. Ez pedig csak a második fázis volt. Az első fázis volt az iskoláknak az elvétele, 1948-ban. Együtt maradtak a szerzetesek, és aztán '50-ben pedig a szerzeteseknek az internálása, illetve szétszórása és aztán a békemozgalom megalapítása és a papság, püspökök megfélemlítése, akkor volt ugye a kalocsai érseknek, Grósz Józsefnek a pere.

Atya, emlékszik a Gigler Károlyra? Az egyik Új Emberben volt róla egy rövid cikk, az egyik unokaöccse most kutatja a dolgokat.

Tényleg, én is gyerekkoromból emlékszem rá. Apa is nagyon jóba volt vele, tudom. A Gigler, amikor a primást elvitték – nyilvánvaló volt, hogy ez lesz a vége – először, amikor a Zakart elvitték az utcáról tavasszal, és aztán volt utána házkutatás a palotában, akkor nyilvánvaló volt, hogy na, ez pörög tovább. Akkor a primás aztán csinált egy konzisztóriumot, amelyik konzisztóriumban, a Bazilikában, ott a kanonoki teremben. Ő elnökölt, és aztán mondta a kanonokoknak, hogy a felelősségüknek a tudatában szíveskedjenek most a következő lépéseket megtenni. Az előrelátható jövőben őt hamarosan el fogják tüntetni, és aztán amit ő mond, amit vall, azt minden kényszernek és ne igaznak tudják be, mert őtőle épen egy szót nem fognak hallani olyat, ami bárkire, egyházra nézve negatív lenne. '56-ban szabadult a börtönből. Amikor őt elviszik, akkor ugyebár az egyházi kormányzatvezetés nem buk fencezhet, jaj, most nincs senki. Megvannak rá a szabályok, hogy mik, hirtelen halál, előre nem látott dolgok esetére. Most ez előrelátható dolog és ezért kéri a jelenlévő kanonok urakat, hogy felelősségük tudatában tárgyalják meg egymás között, hogy milyen szukcesszióban következzen az a három, akiket szintén el fognak vinni, le fognak tartóztatni. Aztán addig majd csak valami kialakul és Róma is megtalál valami utat, ahogyan ezt a kérdést rendezni tudják. Amíg az urak ezt a kérdést megtárgyalják, addig én kimegyek, és majd utána ismertetik velem az eredményt, hogy szabadok legyenek a döntésükben. Ilyen úriember volt a Mindszenty. Kiment, és amikor aztán szóltak, hogy megvan, akkor jött csak be. Ugye, a sorrendben első volt a Drahos, mert ő volt a vikárius, ő volt sorrendben és egyházkormányzatban a következő, akinek a püspök után a legfőbb hatalma volt. Úgyhogy ő a Drahos. Másodiknak választotta a káptalan a Gíglert. Nem a Meszlényit, hanem a Gíglert választotta. Biztos volt ennek oka. Egyébként a primásnak is, aki utána aztán kimondta, hogy nagyon felelősségteljesen, meggondoltam minden szempontot tekintetbe vettem a kanonok urak, az észrevételem szerint. Mert én is ebben a sorrendben választottam volna.

A harmadik volt a Meszlényi. És a boldoggá avatandók között az első lett volna a Gigler, hogyha nem jogász primásunk van. De hát jogot kellett felmagasztalni és így köszönhette a szegény jó Zoli bácsi a Csélónak – csak így hívtuk csak egymás között a Meszlényit, mert ugye ő is Rómában tanulván, hazahozta magával, ráragadt a csé-zés, úgyhogy ő énekelte a püspöki misén a páternoszttert csézéssel.

Azt tudom, hogy a Gigler 1956-ig volt börtönben. S utána került különböző messzi helyekre. De a végén ő hogy halt meg? Természetes módon?

Őt kérem szépen ugye elvitték, amikor a Drahos meghalt a Széherben – mert a Drahos kitolt velük és beteg lett, amikor a primást elvitték és őt bevitték a Széherbe – kapott egy külön szobát, ott volt milyen baja volt, milyen baja nem volt, nem tudom; minden esetre kint őrizte az ÁVO-s a szoba előtt az ajtót, hogy nehogy megszökjön. És, hát, ugye aki látogatta, látogatta. Tehát nem börtönben volt, hogy nem lehet hozzá bemenni, csak hát ott volt előtte, mert, hogy onnan (a kórházból) ugye nem szökhetett meg. És erre kitolt velük, nem tudom, hány napot, hetet volt bent, és utána meghalt a jó Drahos. Megvolt szépen a temetése, és ez alatt az idő alatt, amíg a Drahos így beteg volt és megtetszett neki halni, ez alatt eltűnt a Gigler. Akit elkaptak és eltüntettek. Hogy merre járt, erről aztán később ugye hát nem volt alkalom beszélni. Előkerült, mikor, mikor nem. Giglerről csak ennyit, hogy aztán ő, amikor a börtönből (1958-ban) kikerült, akkor diszpozíciót kapott Dunaszentpálra. A szentéletű Gigler megjelenésre, viselkedésre nem volt szenteskedő, de sugárzott róla az a mélység.

Ő adta ki ezeket az imakönyveket.

Valamikor ő is csendes, finom, megfontolt volt. Ő aztán, amikor ott volt Dunaszentpálon, én egyszer mentem a Szigetközbe megbízással, orgonákat kellett megnéznem (javíttatási költségek meg állapotfelmérés) – tehát akkor mennem kellett ebben az egyházmegyei küldetésben Dunaszentpálra is. Amikor bementem a plébániára, hát a plébánián a folyosó tele emberekkel, padok, és tudniillik a plébániának a fele orvosi rendelő volt; és a jobbik oldala, a déli oldala és a keleti oldala volt az orvosi rendelő, ez az északi oldalra néző, ahogy a bejárat volt, egy nagy előtér, majd olyan nagy, mint ez a szoba és padok – arra nyílt az orvosi rendelő, aztán még arrébb összeszűkülött ez a belépő szélső folyosó, keskenyebben ment tovább, ott a másik szoba. A Gigler atya pedig a plébánia templom felé eső részén lakott. Ahol két szoba volt északi oldalra nézett a szép templommal szemben, meg ott a feszület előtte. De éppen a leghidegebb és barátságosabb az időjárás benne. A WC-t használták az orvosi rendelősök, a fürdőszobát csakúgy. Aztán mentem ugye hozzá, mondtam, hogy mi járatban vagyok, aztán átvezetett a templomba, de leültünk egy kicsit beszélgetni; az akkori körülmények között a falnak is füle volt, ott volt abban a szobában, hogy hány hangszóró (mikrofon) volt, Isten tudja. Úgyhogy hát ennek megfelelően volt a beszélgetés. De minden esetre mondtam neki azt, hogy „azért kanonok úr, kérem azért borzasztó lehet ez, ebben a fölállásban így, egy ilyen tömeggel nap, mint nap így itt együtt lenni, ezen keresztül csörtetni és ezekkel együtt WC-t és mosdót használni”. És akkor az ő kedves mosolyával az arcán azt mondta: De atya, hát ezek az én híveim. Ezek, ha tudnák, hogy micsoda szolgálatot tesznek azzal, hogy idehozzák be hozzám őket, itt leülnek. Leülök egyik mellé, másik mellé, itt elbeszélgetünk, és kész családlátogatás van meg ezzel, mindenkit ismerek előbb-utóbb, mindenki elkerül ide. Ez volt az ő a válasza minderre: szent ember!

Újabban nem lehet róla hallani, úgy elhallgattatták.

Ezzel is annyira kiment az emlékezetből, hogy ő volt a második helyen a jelöltségben, erről sincs semmi.

No, visszatérve Matyi bácsihoz: az a közvetlensége, de a barátságossága – az előjárók ott magáztak mindenkit, mi meg hát teológusok mindenkivel tegeződtünk. Amikor a teológusok még gimnazisták voltak, ott szeparáció volt, nem volt beszélgetőség; csak a teológus duktorok, akik vezetőik voltak a gimnazistáknak, azok voltak együtt a gimnazistákkal. És beszélhettek – és kellett is beszélni, foglalkozzanak velük, de egyébként a többi teológus az

nem beszélgetett velük. A Matyi bácsi, mint a többi előjáró, magázott minket, úgyhogy kicsit érdekes volt, hogy az a rektor, a jó Brückner atya, akinek én 4 éves koromban a hátán lovagoltam a papáék szobájában; ez volt az ő gyerekszeretete és közvetlensége, hogy aztán amikor rektorom lett, akkor meg magázódás – és hát ugye így ment a dolog.

Matyi bácsi – néha fölkiáltott, mikor valami szörnyűség volt: te öcsém, hogy mondhattad ezt? Ilyen közvetlen dolgok jellemezték őt. És hát ez nem igazi fölhaborodás volt. Aztán olyan is megtörtént, hogy azt mondta a kispapnak, hogy – nem tudom, hogy mit dolgoztunk kint a kertben, hegyoldalban, ő is ott dolgozott a beteg szívével, de jött a kispappal együtt – öcsém, te számár, hogy tehetsz olyat? Úgyhogy ilyenek voltak. Olyan tündéri volt, hogy csak arra volt jó, hogy az egész társaság nevéssen rajta és a Matyi bácsi is. Persze grimaszt csinált és eltekerte az arcát; úgyhogy hát ez nem a tisztelendő úrnak a megsértése volt, hanem ez kitüntetés volt, hogy ennyire közvetlen tud lenni velünk. Na, most ugye spirituálissal kapcsolatban nyilvánossá tenni dolgokat, akinek a lelki-vezetés és lelki nevelés a feladata – ezt vállalom a nyilvánosság előtt –, hogy mennyire rámutatott az ő nyitottságára és egyéniségére, amikor a hivatásokról, az egyházban az utakról beszélt; és a vasútvágányokról, amikor azt a példázatot hozta, amit elmeséltem ugye. Ilyen közvetlenség jellemezte őt. Kirándulásokon, régen a cserkészparancsnok ő volt, mikor mi kispapok voltunk, a cserkészlet megszűnt aztán. Akkor a kirándulásokat ő vezette, nagy jókedvvel és barátsággal és lelkesedéssel, szóval az egyes számú ember a szemináriumban az előjárók közül az a Matyi bácsi volt.

Emlékszik az atya, hogy volt egy, aki nem lett pap, de kisserminarista volt, a Nagy Aladár. Ott volt néha ezeken az esztergomi találkozók. Ők a Komáromi Marianumból jöttek át. A Burján Laci bácsival volt jóban.

És most halt meg 90 évesen. Most volt 1 hete a temetése, oda járt Mátyásföldre a templomba. Amikor én beszerveztem őt a Rózsafüzér Társulatba, akkor azt mondta, hogy ő Marianista kora óta minden nap imádkozza a rózsafüzért. Csak ő nem lett aztán pap, hanem főhadnagy lett. Jellemző rá, hogy már akkor papok voltunk pár esztendeje és Matyi bácsi már ki volt röpítve a szemináriumból, ki volt röpítve az otthonából és nem volt a vízivárosi apácázárdában, hanem Epölön.

Ott is mindenkivel szót értett, ez volt a döbbenetes, hogy mindenki hogy szerette.

Igen. És aztán mentünk őt újra látogatni – hát oda jártam én is gyónni, odajártam hozzá, akkor még közel volt. Epöli alkalmak – megbeszéltünk egy kirándulást vele, meg az évfolyamtársammal, mert hogyha létezik egy igazi partikuláris barátság, akkor ez az volt. Ha dolgoznak, akkor külön vannak, egyébként a társasággal mindig együtt vannak. Úgyhogy csak amikor spéci munkára hívtak minket, például villanyszerelés és egyéb feladatok, akkor nekünk nem volt szeparáció, hanem kettőnknek esti ima után, vagy pedig a nappali szabadidőben külön prefektusi engedély kellett ahhoz, hogy azoknak azt a munkát elvégezhessük, például a nővéreknél. De hát ez a vicerektorunknak való volt, megint az akkori gondnoknak megfelelő életmód volt és nagyszerű életmód volt. Sajnos a mostani szemináriumhoz nem is hasonlítható. Ami mutatja, hogy mennyire egy volt az a közösség. Na, most egy kirándulás: ez a Miki, Kátai Miklós; amikor meghalt az édesapja, édesanyja (egyébként kisperesti gyerek volt), úgyhogy egyházmegye szerint neki váci megyésnek kellett volna lennie, mert akkor Kisperest az Váchoz tartozott, de hála a hittanárjának, aki őt a gimnáziumban tanította (én már nem emlékszem rá, ki volt az) az esztergomi szemináriumba irányította.

Ez Pesten egy jó gimnázium, állami gimnázium volt, és annak egy jó hírnevű tanára. Ez vonzotta őt és a papi hivatása is annak kapcsán indult ki, és ez vonzotta őt Esztergomba. Azt mondta ez a hittantanára, hogy oda menj fiam, mert oda érdemes elmenni.

Megbeszéltük ezek özvegy édesanyjával a következőket: volt nekik, a Mikinek (Kátai Miklós) egy kis nyaralója, a gödrösben, Tihanyban. És aztán ott töltötték együtt a nyári időt, amikor az édesanyjával együtt lehetett. És a Matyi bácsival, meg aztán a Mikiékkal megbeszéltük, hogy meglátogatjuk őket ottan, úgy, hogy én elviszem a Matyi bácsit motorral, Epölről oda Tihanyba. Aztán mentem Epöltre, fölszedtem a motorra, mentünk tovább Bajna, aztán tovább Pest felé, utána a Balaton felé vettük az irányt, és egyszer csak azt mondja a Matyi bácsi a beszélgetés közben, hogy: nézze öcsém, maga is pap, én is. Maga ennyi ideje (öt-hat éve) lett szentelve, hát én egy kicsit régebbtől. De mind a ketten az Úr Jézus előtt egyformán papok vagyunk. Hát akkor mit magázzuk egymást: szervusz, Sándor! Úgy rácsapott a hátamra, aztán ez volt a pertu. És akkor én úgy megrendültem, mondom, Matyi bácsi, ne itt, és ne így, mert mindjárt az árokban vagyunk. Ez nekem egy olyan pillanat, hogy ez nem igaz! Azt mondja, öcsém, ez így van rendjén. Ennek már be kellett következnie. Aztán lementünk, és a Mikivel ugyanez volt – hát évfolyamtársak voltunk. Na, ez volt a Matyi bácsi. De közben tavaly nyáron mi egy unokatestvér találkozó kapcsán töltöttünk három napot Lipóton. Bemegyek a lipóti templomba, és hátul az ajtó mellett a Matyi bácsinak a képe. És akkor megkérdeztük ettől a panzióstól, ahol megszálltunk, hogy mit tudnak ők a Matyi bácsiról. Hát elmondták, hogy nagyon szerették a Matyi bácsit. Úgyhogy nagyon. Ő ott is volt plébános. Mindenütt szerették, igen.

Parádi Gyula esztergomi egyházmegyes áldozópap, titkos püspök (1929–2016) visszaemlékezése

Budapest 2015

A hangfelvételt készítette: *Slíz Judit*

A hangfelvételt gépeltette és szerkesztette: *Krajsovszky Gábor és Andrassy Balázs*

Erdős Matyi bácsi dorogi bányászgyerek volt, hát a neve nem az volt, de a német nevét (Gebharter) fölösleges leírni. Árva volt, édesanyja meghalt és az apja nevelte föl. Erdős Matyi bácsi, mint gimnazista kispap – láttam róla, illetve nemcsak róla egy érdekes képet – volt egy híres nagy bencés, Mattyasovszky Kasszián, aki vezette a gimnazista kispapok cserkészmozgalmát Esztergomban. Annak idején a gimnáziumról kiadtak évkönyvet, minden évben, abban szerepel egy képen, hogy a kispap cserkészekkel együtt van a Mattyasovszky. Kiváló ember volt, nagy tudású ember volt és egy inassal megölelték baloldali ügyvédek.

'45 után?

Nem. Az régen volt.

A '19-es kommün alatt?

Nem akkor. Akkor került ki Rómába, mikor kispap volt és ezen a képen a Mattyasovszky a kispapokkal együtt van. A cserkészélet az ment tovább Mattyasovszky halála után is az esztergomi Bencés Gimnáziumban. Matyi bácsi a szemináriumban cserkészisztiti iskolát vezetett. A kispapok közül, aki akart, cserkészisztiti tanfolyamon vehetett részt és Matyi bácsi vizsgáztatta őket.

Ő vezette a tanfolyamot?

Ezt csinálta a Matyi bácsi. Erdős Mátyás volt a vezetője, még Erdélyben is voltak ezek a kispapok.

Ezek a gimnazista kispapok voltak?

Nem. Erdős Matyi bácsi a szemináriumban vezetett cserkészisztiti csapatot, Mattyasovszky Kasszián pedig Matyi bácsinak volt cserkészvezetője még a gimnáziumban. Följöttek Pestre vizsgázni, aztán a Matyi bácsi, amikor Rómába került, betegeskedett és egy évre felküldték, hazajött, két doktorátussal jött haza. Lékaival volt együtt.

Rómában?

Igen, Rómában. Az régen úgy volt Rómában, hogy hat évre leküldték a kispapokat, de ő szentelés után jött Magyarországra gyógyulni, aztán visszament és ő mesélte nekünk, hogy úgy nézettek rám, hogy nekem egy vértanú bemutatkozott. Tudniillik, a Gregoriánumban volt, és oda küldték le, ugye akkor kaptunk vissza a Felvidékből, meg a Kárpátaljából egy időre és akkor egy új kispap jött. Úgy mentek le a kápolnába, hogy kettő egymás mellett, a szenteltvíztartónál volt, és ő bemártotta a kezét és nyújtotta a másiknak [mármint a kezét

azért, hogy az a másik az ő kezét érintve jusson szenteltvízhez a kereszttetéshez; ez Matyi bácsi köreiben szokásban volt, amikor többen együtt léptek be a templomba. Ezt a szokást Gyula atyáék is gyakorolták]. Ez az új kispap, kisült, hogy ez görög volt, és nem tudta, mi itt a szokás, nyújtja a vizet, azt mondja, Romzsa Tódor vagyok.

Ez a bécsi Pázmáneumban volt?

Nem, Rómában. Romzsa Tódor ott tanult. Akkor tudtam meg, hogy görög kispap.

Matyi bácsi a teljes szemináriumot Rómában végezte?

Esztergomba jelentkezett, ide nyert felvételt, de Serédi Jusztinián bíboros hercegprímás Rómába küldte. És akkor őt, Matyi bácsit 1935-ben szentelték Rómában, aztán azért volt itthon, mert betegeskedett. Utána visszament Rómába, teológiai, filozófiai fokozatot szerzett. Esztergomban, először Vizivárosban volt káplán, aztán leánygimnáziumban hittanár, az érseki tanítóképző intézet prefektusa. 1939-ben Esztergomban teológiai tanár volt először, és egyúttal a szeminárium spirituális lett. Ezt a tisztséget '52-ig viselte. '51-ben küldték őt ki. A Matyi bácsi kiváló fej volt, mi még latinul tanultunk dogmatikát, Schütz-öt. Ő nagyon jó filozófus is volt és a Schütz dogmatikában kiegészítette nekünk, amikor filozófiai bizonyítás volt egy dogmánál, azt ő nekünk külön kidolgozta. Aztán a Vajda püspök volt a filozófia tanára. Egy első éves a filozófiában még nem tudta, hogy majd hová helyezze ezeket a dolgokat, amit a teológiában tanul. A Matyi bácsi csudapofa volt, mert mindig így mondta: „a Schütz pater”. És akkor minket sajnos csak egy évig tanított, akkor már leváltották Matyi bácsit és ötödéven a dogmatikát egy másik ember tanította [Gyula atyát 1953-ban szentelték, Matyi bácsit pedig 1952-ben leváltották, Brückner atyával együtt]. Ötödéves koromban voltak domonkosok is, egy ferences is volt, Veszprémből hozták, mert ott megszűnt a teológia és egy évig velünk voltak Esztergomban. Ha nincs kommunizmus, soha nem ismerjük meg őket. A domonkos zavarba hozták ezt a tanárt. Ő pedig azt mondta: nézzék, én nem tehetek róla, nem Rómában tanultam. Bevallotta őszintén.

Ki volt ez a tanár?

Nem jut már eszembe a neve.

Amikor a Matyi bácsi tanította az atyát, arról tessék mesélni, milyen ember volt?

Szigorú volt, de humoros ember volt. Minket magáztak a tanárok, ha Matyi bácsi valakit letolt, akkor heccből tegezte. Egyik osztálytársam apja, tűzér vezérezredes volt és mikor ő bidellus volt. Minden kurzusnak volt egy kinevezettje, aki intézte a kurzus ügyeit. Annak be kellett jelenteni, ha az óráknak vége volt, hogy „tempus est”. Ha három órát ütött a Szeminárium toronyórája, a professzornak be kellett fejezni. Ezt a Vejtey Tónit – volt scabellum, a vizsgáktól függetlenül bizonyos időközönként volt beszámoló, már középkorban is így volt, azt mondják – egy sámlira kiültették, hogy ne tudjunk sügni neki. Ez a beszámoló nem számított, de hajtottak minket, hogy tanuljunk. És állandóan húzta az osztálytársakat a Matyi bácsi. Ne félj, majd sorra kerülsz Tóni – tegezte. Annak a szemeszternek a végén, az utolsó scabellum idején: Elérkezett az idő, na, Tóni, gyere ki. Tóni kiül, na, hát akkor nem tudom, milyen téma volt, azt elmondja latinul, azt a megfogalmazást, erre üt az óra. Tónikám, ne haragudj, azt mondja, nekem már utána (az óraütés után) nincs jogom semmit se kérdezni, majd szétrobbant. Egy fél éven keresztül ugratott engem is. Ezt tudta az Erdős Matyi bácsi, hogy az utolsó percben a Tónival mit fog csinálni.

Milyen Tóni volt?

Vejtey Antal. Ő kint van Németországban most is, már nyugalmazott pap. A Matyi bácsinak megvolt ez a humora. Na, most a Matyi bácsival, mint spirituálissal a legtöbbet voltunk együtt. Mint spirituális, este adta az elmélkedési pontokat, másnap arra elmélkedtünk. Még, akik ductorok voltak, akik ki voltak nevezve a gimnazista kispapokhoz – még a Kabar atyával is voltam így együtt – és amikor mi is adtunk elmélkedési pontot, arra szépen beült a Matyi bácsi, alázatosan hallgatta. Tehát állandóan velünk volt, ugye a reggeli misék, az elmélkedési pontok, plusz még a dogmatanár. Irtózatosan kézben tartott minket. Humoros ember volt, mi aztán hallottunk egyet, s mást; a tanárok között is volt egy professzorunk, a Schütznek a legkiválóbb tanítványa volt. Nyolc évig a Schütz Antal volt a hittanára. Amikor kispap lett, akkor a pesti központista volt és végighallgatta a dogmatikáját a Schütznek, latin gyorsírással jegyezte a Schütz latin előadását.

Ki volt ő?

Ez a mi prefektusunk, Sima János. Simacsek volt, de Simára magyarosított. A Schütz Antal az ő latin gyorsírási jegyzeteiből ellenőrizte magát. Na, most egy nagyon komoly, finom ember volt, a vicceket nem igen értette. Akkor a Matyi bácsi megcsinálta azt, hogy volt neki valami operációja, puha párnán kellett ülni, egy ilyen kerek párna volt és Matyi bácsi megcsinálta az ebédlőben, a többi tanár előtt, hogy fölemelte, és a Sima feje fölé tette, mint egy glóriát. Azt mondja, szent Sima János, könnyörögj értünk. A Sima roppant finom ember volt. Ez volt az érdekes, Matyi bácsi rusztikus volt, a Brückner atya mindenkiről mindent akart tudni, a Sima roppant precíz ember volt. A kommunisták kidobatták a szemináriumból a Simát. Emlékszem, hogy a belvárosi plébánián egy nagy békepap volt a plébános, Sima ott káplánkodott és beosztotta az irodába egy hölgy mellé, hogy kartotékozza az egyházi iratokat. A szüleimmel elmentünk meglátogatni. Éppen 12 óra volt, ütött az óra, ő letette a tollat, irtóra örült nekünk és azt mondta, ha tovább írjuk, ez teológiai materializmus lenne. Egy ilyen nagy ember. Így csinálták ezt.

Miért mondta ezt?

Egyházközségi adókat kellett befizetni.

De miért mondta, hogy teológiai materializmus lenne?

Hogyha én ezt tovább, ütött az óra, ha én ezt tovább csinálnám az irodában, akkor ez teológiai materializmus lenne. Ütött az óra, tovább nem csinálom. És egy nő volt a főnöke a Sima Jánosnak! Angolkisasszonyoknál volt egy időben a templomigazgató. Visszatérve a Matyi bácsira – egy darabig még túrta őt az állam és akkor egy szép napon kitették őt Epölre. Ez Esztergom közelében volt. Amikor engem fölszenteltek, Erdős Matyi bácsihoz lementem a szüleimmel, oda Epölre, hogy ott misézzek és adjak áldást neki. Kiszállunk a buszról és kérdezzük, hogy merre van a plébánia? Erre föl az egyik háznak a csatornáját javítja valaki, Matyi bácsi! „Itt a plébánia!” – kiáltotta Matyi bácsi a létráról. Azt mondta: „Parádiék, hát mernek hozzám lejönni?” Anyám egy ebédre való dolgot főzött, de neki volt egy kedves nővér, aki a házvezetőnője volt és akkor egy közös ebédet ettek. Mikor miséztem Epölön, megáldottam őt. A Matyi bácsi ennyit jelentett nekünk. Egy ideig ott volt Epölön, de aztán az állam – mivel a papok kijártak hozzá – eltette a Szigetközbe. Ott két plébánián is volt, az egyik a Lipót (másik a Dunasziget). Nekünk a Szigetköz azért volt meg, mert már a régi nagy

Magyarország, a Pozsony az Esztergomi Egyházmegyéé volt. A Dunán, ha átment, akkor a túloldalt volt. Róma annyira tiszteletben tartotta, hogy nem nyúlt hozzá az egyházmegyéhez. Volt egy nuncius, egy macskaevő olasz (Angelo Acerbi), aki itten átrendezte az egyházmegyéek határait.

Mikor, hányban?

Már a rendszerváltozás után, 1993-ban, az első nuncius, amikor már volt nuncius. És aztán Paskai mondta, már elvették a Szigetközt, mondván, hogy Győrön keresztül kell menni. De kiváló papjaink voltak a Szigetközben.

Kinek adták Szigetközt?

Győrnek, a Győri Egyházmegyének. Akik papként ott voltak, azok elszakadtak tőlünk. Budapest 14 kerülete Esztergomi Egyházmegye, a budai oldal Fehérvári Egyházmegye. Ha valaki pap lesz, akkor vagy azon a fehérvári plébánián, az ottani vidéken született, az ottani papok alapján volt a papi hivatása, ez más vidék volt. Most ezeket ide csatolták hozzánk, egy párat.

A Fehérvári Egyházmegyét?

A nyugdíjasokat, ha összehívják, úgy mutatkoztak be, hogy „te ki vagy”.¹ Ugyanígy váci egyházmegyéket, úgyhogy nem ismerjük egymást. A nuncius ezt végrehajtotta.

Később Szigetközből Lékai az Erdős Matyi bácsit felhozta Esztergomba. Ez egy meglepetés volt a papságnak, mert felhozni. Emlékszem, hogy Lékai meghívott ebédre. Megyünk az ebédlőbe, megjelenik az Erdős Matyi bácsi.

Esztergomban?

Igen. Azt mondja, a Matyi bácsit idehoztam. Azt mondta, hogy a Matyi bácsitokat ide hoztam. *Vae mihi*, jaj nekem!

De csak ebédre hozta fel, vagy odahelyezte?

Odahelyezte. Én voltam ebédre meghívva, de a Matyi bácsi már ott volt és Lékai kinevezte őt a Káptalani Könyvtár igazgatójává. ott olyan anyagok is vannak, amit még Nagyszombatból hoztak ide át a törökök után. Írtóra megörültünk Matyi bácsinak. Szigetközből hozta a Lékai Esztergomba. Könyvtáros maradt. Aztán szegényke meghalt, beteg volt és az Erdő Péter temette. Az ő óhaja az volt, hogy a belvárosi templomba temessék (a Matyi bácsit). Erdő Péter mondta a temetési misét. Azt mondja nekem, ide figyelj, én nem ismertem a Matyi bácsit, beszélj te. Úgyhogy az ő temetésén én voltam a szónok. Nekem ez a megtiszteltetés jutott az Erdős Matyi bácsi részéről.² Őt kinevezhették volna kanonoknak, de abba az állam nem ment bele. Ellenben a Lékai az valami római címet kapott, a Matyi bácsi

¹ Andrassy Balázs társszerkesztő megjegyzése: Gyula atya számára az Esztergomi Egyházmegye papjai, akikkel együtt nevelkedett gimnazista kora óta, szinte egy családot jelentettek. Titkos püspökként feladatának is érezte mindent tudni az egyházmegye papjairól. Ezt a papi közösséget robbantotta szét az egyházmegyéek átrendezése. Továbbá Budapest számára ezzel elveszett két, jó papokat adó vidék: Szigetköz és Nógrád. Most a liberális Budapest meg kell, hogy elégedjen a saját családjából jött papokkal.

² Andrassy Balázs: elkönnyezték magukat a papok, Kabar Sándor is ott volt.

semmit. Se a Kabart, se a László Gábort, aki regnumista volt – mind a kettő volt börtönben – és azt hiszem, hogy Lékai szerzett nekünk római címet, de esztergomi kanonoknak egyiküket sem nevezték ki, mint ahogy engem se.

Andrássy Balázs társszerkesztő kiegészítései

1987. októberében történt Parádi és Rabai (utóbbi társ-plébánosként) atyák plébánosi beiktatása. Október 25-én, vasárnap a 9 órai szentmise keretében történt a beiktatás, Parádi és Rabai atyák eskütétele Bertók Ferenc esperes kezébe. Jelen volt Csepreghy Ignác budapesti helynök. Az atyák együtt koncelebrációs szentmiseáldozatot mutattak be, amelyen a helybelieken kívül részt vettek még Dékány Vilmos, Erdős Mátyás, Miksó Sándor (akkor plébános a kőbányai Szt. László templomban), Rédei József és egy ismeretlen vendég atya. Utána a plébánián fogadást rendeztek, ahol jelen voltak a Lengyel templom és a Kada utcai Szent Család plébánia híveinek képviselői, valamint a helybéli képviselő testület tagjai is, utóbbiak közül Blazsek Andor, Halmi Gábor, Dukavics István, Buzna Vilmos és Lambert Miklós. Ezután az atyák zártkörű ebédre vonultak el a Tabáni Kakas vendéglőbe.

1988. március 13-án megindul templomunkban a Rosa Mystica mise. Az első szónoka dr. Erdős Mátyás prépost, könyvtárigazgató.

1990. augusztus 24-én, pénteken Stefano Gobbi az olaszországi Coenaculum mozgalom vezetője tartott szentmisét és Szűz Mária ájtatosságot. Don Gobbi Szűz Máriától kapott megvilágosításokat. Mozgalmának terjesztését II. János Pál pápa jóváhagyta. A szentmisén jelen volt dr. Erdős Mátyás is, aki 1948-tól 1952-ig, vagyis Rédei, Parádi és Rabai atya kispapságának éveiben spirituális volt az esztergomi szemináriumban. 1952-ben Brückner József rektorral együtt félreállították őket. Don Gobbi sok magyar pappal már augusztus 22.-én a leányfalui lelkigyakorlatos házban volt, onnan jött templomunkba a Szűz Mária ájtatosságot megtartani. A szerveződés a Máriás Papi Mozgalom nevet kapta, aminek Magyarországon valószínűleg dr. Erdős Mátyás állt az élére és ő adta ki a következő évben Don Gobbi könyvét „A papokhoz, Szűzanyánk kedves fiaihoz” címmel.

1990-ben még a Szent István bazilikában is volt Don Gobbival egy szentmise, amin bizonyára Budapest többi plébániájáról való papok között Parádi, Rabai és Erdős Mátyás atyák is részt vettek.

Katona Farkas O. Cist: Dr. Erdős Mátyás és a Máriás Papi Mozgalom

http://eucharisztikuskongresszus.hu/KF_hit_30.html

Erdős Matyi bácsi altöttingi tartózkodásakor ismerkedett meg Gobbi atyával és a Máriás Papi Mozgalommal. Hazajövet Esztergomban többeknek is elmondta, és egy kis csoport azt kívánta, hogy amivel őt úgyis megbízta Gobbi, itt Magyarországon is éljen a Máriás Mozgalom. Amikor pedig Gobbi atya Mödlingben tartotta a cenákulumot, négyen Magyarok is részt vettek azon, egyikük, mint osztrák állampolgár, de magát magyarnak valló és magyarul beszélő lelkipásztor, hazánkban pedig hárman, rajta kívül még Gellért Ottó és jómagam. Matyi bácsival attól kezdve haláláig tartott a kapcsolatunk. Ő itthon dolgozott azon, hogy mind többen ismerjék meg ezt a mozgalmat, de a külföldön élő magyarokkal is igyekezett kapcsolatot tartani. Amikor Gobbi atya Magyarországra látogatott, Leányfaluban tartva a cenákulumot, 40-en vettünk részt, köztük Ausztriából ketten, Dr. Wondrák Gusztáv, a világiak férfi csoportjának, és Dr. Schömig Zsuzsanna, az osztrák női csoportjának vezetője (1990, augusztus 21-24). Matyi bácsi szívesen jött Hidegségre, 1986-ban missziót tartott és megindította a helyi Máriás Mozgalmat. Többször volt ünnepi szónok, és így tudtam jobban megismerni, mit jelent az, amikor azt mondta, hogy neki két pacemaker van: Jézus szíve és Mária szíve. (Ennek megértéséhez Rubbio 1986, augusztus 8-án a rózsafüzér elmondása utáni üzenet elolvasása szükséges. Lásd a szöveg után.) Előzetes magyarázatul: a pacemaker a szívverés megfelelő ritmusát biztosítja. Így védi annak életét, akinek szívbetegsége okoz gondot. Amilyen fontos ez a testi szívverés érdekében, hasonlóan, de még fontosabb a lélek üdvössége érdekében a hozzáértő szeretet hatásos befolyása. Matyi bácsi egyik pacemaker mindnyájunk által tudottan Szűz Mária Szeplőtelen Szíve, a másik, Mária gyermekének, Jézusnak Szentséges Szíve. Ennek megértésében a kék könyv is segít bennünket. Azért, hogy Szűz Mária Szeplőtelen Szíve tudjon minket irányítani szükséges: (a) hogy az ő Szeplőtelen Szívének ajánljuk magunkat: „Szűzanyánk, fogadj el minket így, amilyenek vagyunk, és alakíts olyanná, amilyennek akarod, hogy legyünk!” Mert: „A ti szívetekkel szeretnék szeretni, a ti szemetekkel látni, a ti ajkatokkal vigasztalni és bátorítani, a ti kezetekkel segíteni, a ti lábatokon járni, követni a ti véres nyomotokat, és szenvedni a ti megfeszített testetekkel.”

(b) Egység a pápával és a vele egységet alkotó Egyházzal, melynek Szűz Mária az édesanyja;

(c) Szűz Mária jelenlétében, vele szívközösségben élni, az egymás iránti szeretetet irányítása szerint megélni.

Azért, hogy Jézus Szentséges Szíve irányítani tudja szeretetünket, Szűz Mária által kell hozzá fordulnunk kérve: hogy megismerjük és megtegyük az Atya akaratát. Ennek mestere és példája Szűz Mária egész élete, ő láthatta és érezhette mit jelentett Jézus számára, hogy nem jött tenni a maga akaratát, hanem Azét, Aki őt küldte.

Matyi bácsi tanított és biztatott bennünket arra, hogy bármit készülünk tenni vagy mondani, mindig tekintsünk magunkba, kérdezzük meg magunktól, mi a véleménye a Szűzanyának erről. Ő vizsgálja meg, mennyire látjuk Jézust a másik emberben, mennyire segítjük felebarátunkat úgy, mint Jézust kell segítenünk hasonló helyzetben. Ezt Mária mindenkinél jobban tudja és élte. Ezért a jó Tanács Anyjaként az üdvösség útján tud bennünket vezetni. Mivel Matyi bácsi sokszor ellátogatott hozzám, nem egyszer együtt voltunk a Soproni Szív Szanatóriumban is, így lelkületét jobban meg tudtam ismerni. Ezért

írtam ezeket meg most róla, hogy a Máriás lelkület, melyet ő példásan elénk élt, hasonlóan kifejlődjék bennünk is.

Gyakran töltött egy kis időt Hidegségen is. Ilyenkor minden nap fölmentünk a kertben lévő lourdesi barlanghoz, melyet az itteni béralkozott gyerekek egy évi munkával valósítottak meg, és amelyben – a szokástól eltérően – a fatimai püspök úr által ajándékozott fehér márványból készült fatimai Mária szobor van. Három lépcső vezet fel a szoborhoz, mindegyiken a „bűnbánat” szó olvasható. Itt imádkoztunk együtt a mozgalom magyar tagjaiért, hogy Mária országában máriás lelkület éljen.

Jézus az Emberiséghez – A MPM (Máriás Papi Mozgalom) Körlevelének Kiegészítése
http://uzenetblogol.blog.hu/2014/04/18/a_mpm_korlevelenek_kiegeszítése

Az Oltáriszentség Anyja – Rubbio (Vicenza), 1986. augusztus 8. Szóbeli üzenet a szent rózsafüzér elmondása után.

„Szeretett fiaim, mennyire megtelik Szívem örömmel, hogy itt látlak benneteket az imádás, a szeretet, az engesztelés és a hála papi zarándoklatán, melynek során ti az Oltáriszentségben jelenlévő Jézushoz, Fiamhoz és Istenemhez járultok. Hogy megvigasztaljátok a nagy ürességért, a sok hálátlanságért, a nagy közömbösségért, amely az Ő valóságos, szerető jelenlétét a Föld minden tabernáculumában körülveszi sok gyermekem, főleg sok szeretett fiam, a papok részéről.

Köszönöm azt az örömet, amelyet Jézus Szívének szereztek. Ő tetszéssel mosolyog rátok, mialatt túlrad gyöngédsége irántatok. Köszönöm azt az örömet, amellyel égi Édesanyátok Szeplőtelen Szívének mélységes fájdalmát enyhítitek. **Én vagyok a Legszenőbb Oltáriszentség Anyja.** „Igenemmel” váltam Anyjává, mert a megtestesülés pillanatában megadtam az Atya Igéjének azt a lehetőséget, hogy szüzi méhembe ereszkedjék. És bár Én Istennek igazi Anyja vagyok – **mivel Jézus Valóságos Isten** – közreműködésem mindenekelőtt azáltal valósult meg, hogy az Igének megadtam emberi természetét. Ez adta meg a lehetőséget a Szentháromság második Személyének, az Atyával együtt örökkévaló Fiúnak, hogy az időben is emberré legyen, a ti igazi testvéreteké.

Emberi természetet öltve vált lehetségessé számára, hogy a megváltás művét véghezvigye! A megtestesülés Anyjaként vagyok a megváltás Anyja is. A megváltást, amely Jézus megtestesülése pillanatától kezdve kereszthaláláig ment végbe, Ő magára öltött emberségénél fogva tudta véghezvinni. Istenként nem volt lehetséges számára szenvedni, tűrni, meghalni, tökéletes váltságdíjúl ajánlva magát az Atyának, és méltó, igaz elégtételt nyújtva igazságosságának.

Valóban mindenkiért szenvedett, megváltva bennünket a bűntől, és megnyitva számunkra a lehetőséget, hogy megkapjuk azt az isteni életet, amely mindenki számára elveszett, amikor összeleink az első bűnt elkövették. Tekintsetek Jézusra, miként szeret, dolgozik, imádkozik, szenved! Miként áldozza fel magát attól kezdve, hogy szüzi méhembe ereszkedett, egészen addig, amíg felemelték a keresztre. Tekintsetek Jézusra, örök papi szolgálatában, hogy megértsetek, hogyan vagyok Jézusnak, elsősorban, mint papnak, Anyja.

Emiatt vagyok a legszenőbb Oltáriszentség Anyja is! Nem mintha az Én feladatom lenne életet adni Neki ehhez a titokzatos átváltozáshoz az oltáron. Ez egyedül számotokra van fenntartva, szeretett fiaim! Ez olyan feladat, amely igen hasonló az Én anyai feladatomhoz, mert **a szentmise alatt az átváltoztatás szavai által ti is valóban életet adtok Fiamnak!** Általam egy szegény **dísztelen barlang** fagyos jászla fogadta be Őt, általatok most a **hideg oltárkő**. De ti is éppúgy életet adtok Fiamnak, ahogyan Én. Ezért nem is lehettek ti mások, mint ugyanannak a szeretetteljes Anyának a fiai, aki Fiának, Jézusnak valóságos Anyja.

De Én az Oltáriszentség valóságos Anyja is vagyok, mert **Jézus a ti papi szolgálatotok segítségével az átváltoztatás pillanatában valóságosan jelenvalóvá válik.** A Szentlélek hatalmas erejét kérő emberi igenetek, amely a kenyér és a bor anyagát Krisztus Testévé és Vérévé változtatja át, teszi lehetővé Jézus számára ezt a köztetek lévő új és valóságos jelenlétet. **És azért válik jelenvalóvá, hogy folytassa a megtestesülést, a megváltást.** A szentmise misztériumában megújítja a Kálvária áldozatát, amelyet Ő emberi természetéből adódóan tudott felajánlani az Atyának – magára öltött testével együtt, amelyet Én ajándékoztam Neki. Így válik Jézus istenségével és dicsőséges Testével együtt jelenvalóvá az Oltáriszentségben, azzal a testtel, amelyet égi Édesanyátok ajándékozott Neki. A Szűz Máriától született valóságos testtel.

Fiaim, az Ő teste dicsőséges Test, de nem másik test, tehát nem újabb születéséről van szó. Valóban ugyanaz a test, amelyet Én adtam Neki: Betlehemben született, meghalt a Kálvárián, sírba helyezték és onnan feltámadt! **Új formát öltött magára, isteni formát, a dicsőségest.** *(ezt előképpen mutatta meg a három kiválasztott apostolának a Tábor hegyén, a „színeváltozáskor”, de meghagyta nekik, majd csak a feltámadása után beszéljenek arról, amit láttak. Csak, mint érdekességet jegyzem meg: a feltámadása utáni dicsőséges megjelenéseinek pontosítása nem szerepel az Evangéliumokban, csak a Damaszkusz-i út eseménye. De a lényeg, hogy apostolai, és tanítványai – több mint ötszáz testvér is! - bizonyosságot kaptak a feltámadással kapcsolatosan, amikor nekik megjelent. Nekünk nincs más bizonyosságunk, mint a Szentírás és Egyházunk majdnem kétezer éves hiteles tanítása, a jelenéseket leszámítva, Urunk Tamáshoz intézett szavai: Jn 20,29-ben, ezek elégségesek. De nagyon mélyen vessük a szíveinkbe, elménkbe, egész lényünkbe, mert a küszöbön vannak a napok, amikor mindenféle hazug „tudományos” és ésszerű érvekkel, okoskodásokkal, is próbálnak meggyőzni mindannyiunkat, hogy Egyházunk évszázadok óta félrevezette a híveit. Az Új Egyház – Hamis Egyház - most mindenkinek feltárja az „Igazságot”, beleértve még a „földönkívüli” civilizáció maszlagját is! Legyünk résen, és maradjunk hűségesek az évezredek kinyilatkoztatott Út, Igazság és Élethez! sk.)*

A mennyben Jézus, dicsőséges Testével együtt marad Mária Fiának! Így az a test, amelyiknek ti az Ő istenségével együtt az Eucharisztikus átváltoztatás pillanatában életet adtok, mindenkor Mária Fia! **Ezért vagytok az Oltáriszentség Anyja!** És anyaként mindig Fiam mellett vagyok. Mellette voltam ezen a Földön, mellette vagyok most a mennyben, testben való mennybevételem kiváltsága miatt, mindenkor jelen vagyok ott, ahol Jézus jelen van a Föld minden tabernákulumában.

Ahogy az Ő dicsőséges Teste – az idő és a tér határain kívül lévén – lehetővé teszi számára, hogy itt legyen előttetek e kis hegyi templom tabernákulumában, úgy azt is lehetővé teszi számára ugyanakkor, hogy a Föld minden részén található tabernákulumokban is jelen legyen. Így égi Édesanyátok dicsőséges testében, amely lehetővé teszi számára, hogy itt és mindenütt jelen legyen, valóban ott van minden tabernákulum mellett, ahol Jézust őrzik. *(ez a pontosítás fellebbenti a fátylat arról az ígéretről és lehetőségről, amelyet Isten készít az Ő szeretőknek, „szem nem látta, fül nem hallotta és emberi elme föl nem fogja”, az Univerzummal kapcsolatosan is. sk.)* Szeplőtelen Szívem válik számára a szeretet, az imádás, a hála és az örökös engesztelés élő, érző, anyai tabernákulumává.

Én vagyok az Oltáriszentség örvendező Anyja! Szeretett fiaim, ti tudjátok, hogy ahol a Fiú van, ott van mindig az Atya és a Szentlélek is! Ahogy a mennyország dicsőségében Jézus az Atya jobbán ül bensőséges egységben a Szentlélekkel, ugyanúgy – amikor hívásokatokra jelenvalóvá lesz az Oltáriszentségben, majd anyai Szívemmel körülvéve megőrzésre a tabernákulumba helyezik – a Fiú mellett – ott is – valóságosan jelen van az Atya, és ott is valóságosan jelen van Velünk együtt a Szentlélek! **Mindig ott van az isteni legszentebb Háromság!** Miként a mennyországban, úgy minden tabernákulum mellett is ott van égi Édesanyátok elragadtatott és örvendező jelenléte.

Itt van minden angyal a fény kilenc karában, hogy a Szentháromság mindenhatóságát énekeljék a harmónia és a dicsőség különféle változataiban. Így szinte áttekinthetővé teszik különböző fokozatokban a Szentháromság nagy, Isteni hatalmát. Az angyali karok körül itt vannak a szent és a boldog lelkek, akik a Szentháromságból áradó fényből, szeretetből, az állandó örömből és a végtelen dicsőségből kapják örökké tartó és egyre növekvő boldogságukat.

A mennyország magasságába felhatol a tisztítóhelyen szenvedő lelkek mély sóhaja, tisztító szenvedése és szüntelen imája. Oda törekszenek a lelkek egyre növekvő vágyal és szeretettel. Szeretetük egyre tökéletesedik, mialatt fokozatosan leróják gyarlóságukért és vétkükért járó tartozásukat, egészen addig a pillanatig, amikor a szeretetben tökéletesen megújulva társulhatnak a mennyei énekhez a legszentebb isteni Háromság körül, aki nem csak a mennyben van, hanem ott van minden tabernákulumban is, ahol Jézus jelen van, még a Föld távoli és félreeső részein is! Ezért vagyok Jézus Anyjaként az Oltáriszentség örömdetes Anyja.

Én vagyok az Oltáriszentség fájdalmas Anyja! A szeretet középpontjához, az eucharisztikus Jézus körül lüktető diadalmas és tisztuló Egyházhoz kellene csatlakoznia a küzdő Egyháznak is. Csatlakoznotok kellene nektek is, szeretett fiaim, szerzetesek és hívek, hogy a mennyországgal és a tisztítóhellyel együtt az imádás és a dicséret örök himnuszát zengjétek. Ehelyett ma Jézust nagy üresség, nagy hálátlanság viszi körül.

Ezeket az időket megjövendöltem Fatimában az angyal szavával, aki a gyermekek előtt megjelenve erre az imára tanította őket: „**Legszentebb Szentháromság, Atya, Fiú és Szentlélek! Mélységes alázattal imádlak és felajánlom Neked Jézus Krisztus legdrágább Testét, Véré, Lelkét és Istenségét, aki a Föld valamennyi tabernákulumában jelen van, engesztelőd a sértésekért, a szentségtörésekért és a közömbösségekért, amellyel körülveszik...**” Ezt az imádságot a mai időkre tanítottam!

Jézust ma üresség veszi körül, amelyet főleg ti, papok okoztok, akik apostoli munkátokban gyakran fölöslegesen és sokat forgolódtok a kevésbé fontos és másodlagos dolgok körül. Elfelejtkeztek arról, hogy napotok középpontjának itt kellene lennie a tabernákulum előtt, mert itt Jézus van jelen, és nektek elsősorban Őt kellene őriznetek. *(ezt az Arsi plébános felismerte, és gyakorolta, nem véletlenül a PAPOK évében Őt állította példának az Egyház. sk.).*

Körülveszi Őt sok fiam közömbössége is, akik úgy élnek, mintha Ő nem is lenne, és amikor liturgikus szolgálatra a templomba mennek, nem veszik figyelembe az Ő köztetek lévő valóságos Isteni jelenlétét. Az eucharisztikus Jézust gyakran félreeső sarokba helyezitek, pedig a templom középpontjába kellene lennie, mert az Egyház az Ő temploma, s elsősorban az Ő számára építették és csak aztán a ti számotokra. Anyai Szívemet mélységesen megsomorítja az a mód, ahogy a tabernákulumban jelenlévő Jézussal bánnak sok templomban, ahol Őt félreteszik egy sarokba, mintha valamilyen használati tárgy lenne egyházi összejöveteleitek számára.

De főleg a szentségtörések képeznek Szívem körül fájdalmas tövisszörűt. **Hány méltatlan áldozást és hány szentségtörést követnek el az emberek a mai időkben!** Azt lehetne mondani, hogy már nincs olyan szentmise, ahol nem történik szentségtörő áldozás. Ha az Én szememmel látnátok, mekkora ez a seb, amely az egész Egyházat megfertőzte és megbénítja, lefélézi, tisztátalanná és nagyon beteggé teszi! Ha az Én szememmel látnátok, Velem együtt ti is sok könnyet ontánátok!

Legyetek ti szeretett és Szívemnek szentelt fiaim erős felszólítás az egész küzdő Egyház számára, hogy térjen vissza az Oltáriszentségben jelenlévő Jézushoz! Mert egyedül csak itt van az élő víz forrása, ez tisztítja meg szárazságát és újítja meg pusztságát; egyedül itt van az ÉLET TITKA, amely meghozza számára a kegyelem és

**a fény új pünkösdjét; csak itt van megújult szentségének titka: AZ
OLTÁRISZENTSÉGBEN LÉVŐ JÉZUSBAN!**

Egyedül csak az Eucharishtiában lévő Jézus adja meg az egész Egyház számára a teljes megújulás erejét! Nem lelkipásztori terveitek és megbeszéléseitek, nem az emberi eszközök, amelyekben pedig annyira bíztok, és amelyeket biztosnak véltetek. Ez az erő fogja hozzásegíteni Egyházamat, hogy égi Édesanyátok példájára szegény, evangéliumi és tiszta legyen, ez mentesíti minden támaszától, amelyben bízik, hogy így szentté, széppé, szeplő és ránc nélkülivé váljék! *(Allelujah! Amikor kész a Menyasszony, érkezik a Vőlegény! Kedves Testvéreim! Végre lássunk hozzá: Válsuk tetté, életté, a Szűzanyának hozzánk intézett felhívását! Sőt hívjunk minden nyomorúságban sínylődő testvért is, az élő víz forrásához, az Oltáriszentségen jelenlévő Úr Jézushoz! Ő régóta vár ránk, türelemmel és nagy-nagy szeretettel! Engedjük, hogy a mi személyes életünk szárazságát, pusztaságát, kilátástalanságát alakítsa át, hogy megtapasztaljuk, az újjá született emberi életet, amelyre utalt a Nikodémussal való beszélgetésében. Ez a mi legerősebb bizonyosságunk, hogy Jézus Krisztus Tegnap, Ma és Mindörökké ugyanaz! sk.).*

Azt kívánom, hogy hozzák nyilvánosságra ezt az üzenetet, és csatolják azokhoz, amelyeket könyvem tartalmaz. Azt kívánom, terjesszék el az egész világon, mert a világ minden részéből hívlak benneteket, hogy legyetek ti a szeretet, az imádás, a hálaadás és az engesztelés koszorúja, annak Szívén, aki valóságos Anya – örömdetes Anya, de igen fájdalmas Anya is – a legszentebb Oltáriszentségnek.

Megáldalak az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében.”

Arcok és sorsok – fejezetek a Magyar Katolikus Egyház életéből

Katolikus Rádió 2011.02.19.

Krajsovszky Gábor: Erdős Mátyás életútja

Szerkesztő: Soós Viktor Attila

Krajsovszky Gábor gyógyszerész, egyetemi docens (*1966)

Semmelweis Egyetem, Gyógyszerésztudományi Kar, Szerves Vegytani Intézet

Mai műsorunkban Erdős Mátyás esztergomi egyházmegyei áldozópap életútjáról hallhatnak beszélgetést Krajsovszky Gábor gyógyszerésszel. Egy kicsit talán meglepő, hogy egy gyógyszerész, aki a Semmelweis Egyetem Szerves Vegytani Intézetében dolgozik, az hogy is kerül kapcsolatba egyháztörténeti témával és hogyan kezd el a XX. század második felének egyháztörténeti eseményeivel foglalkozni, kutatni?

Én 45. életévemben vagyok és tizennégy évesen kerültem Budapest egyik plébánia templomához, a budapesti Árpád-házi Szent Margit templomba, ahol Bölcsvölgyi Zoltán atya volt a hitoktatóm és az ifjúsági miséken nála vettem részt. Én elsőáldozó 15 éves koromban voltam, tehát a szokásosnál egy kicsit később és Bölcsvölgyi atya engem hittanóráin is, de külön foglalkozásokon is felkészített az elsőáldozásra, néhány hónap plusz-tanulás után. Addig nekem már voltak ismereteim Istenről, vallásról, de így a katolikus vallást mélyebben nem ismertem. Amikor 1981. május 24-én megtörtént az elsőáldozás, nekem az egy nagy lelki élmény volt és utána Bölcsvölgyi atyát még 15 éven keresztül, az ő haláláig, 1996-ig hallgattam. Ugye, abban a korszakban – 1981, akkor még nem tudtuk, hogy 1989-ben mi várható –, Magyarországot egy istenellenes, ateista rendszer tartotta az uralma alatt, tudjuk jól a történelemből és főleg azok ismerik ezt a rendszert, akik ezt átélték személyesen. Én magam körülbelül tíz évet töltöttem ebben a rendszerben úgy, mint kiskamasz, vagy fél felnőtt és Bölcsvölgyi atyától négy szemközt nagyon sok mindent megismertem. Megismertem az ő életútjával kapcsolatban olyan dolgokat is, amiről csak titokban lehetett beszélni, nyilvánosság előtt nem. Ő bizalmába fogadott engem, és én nagy lelki kincsként őrzöm a tőle kapott, elmondott bizalmas információkat. Nagyon sok szép életpéldát, hősiesség áldozatvállalást, keresztény példát ismertem meg az ő sorsából, illetve az ő sorsához kapcsolódó embereknek a sorsából és ő a hitismereti vonatkozásokban a hittanon túl beszélt nekem olyan személyekről is, akik az ő életével kapcsolatosak; szentelő főpásztoráról, Mindszenty József bíborosról, aki 1946-ban szentelte őt pappá. Azután a szemináriumi lelki igazgatójáról, Erdős Mátyás atyáról, Matyi bácsiról, akit ő mindig úgy emlegetett, hogy a „rég jó spirituális”. Ezek a személyek felkeltették az érdeklődésemet. Lehet, hogy egy kicsit azért is érdeklődtem jobban irántuk, mert ők kicsit titokban voltak, főleg Mindszenty hercegprímás, róla nem lehetett beszélni abban a rendszerben, csak elmarasztalóan, vagy legalábbis hivatalosan, nyilvánosan szinte csak elmarasztaló szavak közepette. Az egyháztörténelem, meg az egész vallás, katolikus vallás, Isten-keresés, – amit ugye nagy kérdéseknek szoktak nevezni – a „nagy kérdések útján” engem Bölcsvölgyi atya indított el. Felkeltette az érdeklődésemet olyan személyek iránt is, akik sokat tettek az Egyházért a XX. század második felében a Magyarországot uraló kommunista rendszerben, és így indult el tulajdonképpen az érdeklődésem egyrészt egyháztörténeti vonalon, másrészt pedig teológiai vonalon.

Tekintsük át, hogy ki volt Erdős Mátyás, milyen családi környezetből származott és hogyan választotta, hogyan döntött ő a papi hivatás mellett?

Erdős Mátyás Dorogon született, eredeti nevén Gebharter Mátyás, sváb nemzetiségi családból származott. Korán árván maradt, és így az ő tanulmányait, taníttatását Schmidt Sándor, dorogi bányamérnök vállalta, beleértve a római teológiai tanulmányait is és Matyi bácsinak is – mindenki így emlegeti őt, én is így fogom mondani – a sorsa sok esetben nehéz sors volt. Személyes elmondása alapján ő még árvaháznak is volt a lakója, mert, ahogy említettem, korán meghaltak a szülei és Schmidt Sándor bányamérnök támogatásával a teológiát Rómában végezte. Nyilván hallva azt a hívást – az egyik beszédjében is idézi –, amikor pont Németországból jött németeknek a dorogi plébániatemplomban – ez a 80-as években volt – egy prédikációjában mondta, hogy annak idején (még gyerekkorában) fölolvastak egy evangéliumi részletet („Aki nem veszi vállára a keresztyét, s nem követ, nem méltó hozzám..”, Mt 10,38.), és akkor hallotta ezt a hívást és most pont ez az evangéliumi részlet szerepel. Akkor azt mondta a németeknek, hogy hát ő pap lett, önök ugyan nem lesznek papok itt, de legyenek jó családapák, családanyák. Matyi bácsi hallotta ezt a hangot, elindult és Rómában doktorált; a teológiai tanulmányainak elvégzése után filozófiából és teológiából. 1935-ben szentelték pappá és utána az Esztergomi Szemináriumnak lett a dogmatikatanára, illetve a lelki igazgatója, spirituális. Ő itt papi nemzedékeket nevelt; egyik tanítványa mondta róla, hogy Matyi bácsi hosszútávra dolgozott. Valóban hosszútávra dolgozott. Matyi bácsinak (1908-as születésű) 2008-ban volt a 100 éves születési évfordulója. Erről egy közleményben is megemlékeztem, illetve többek is megemlékeztek erről – Matyi bácsi száz év után is aktuális tanítással él. 1935-től az 1940-es évekig, amikor a világháborúba belekényszerült az ország, ő akkor is a Szemináriumban volt. Sok élményét elmesélte arról is és ő lelki igazgatójává vált teológusoknak, dogmatika tanárukká is, ahogy az előbb mondtam és az a rendszer, ami 1945-től betelepedett az országba, amelyik többek között Mindszenty hercegprímást is likvidálta, letartóztatta, az a rendszer 1952-ben Erdős Matyi bácsit vidékre helyeztette, Epölre, utána Dunaszigetre, majd Lipótra. Tudjuk, hogy földrajzilag ezek piciny falvak. Matyi bácsinak az a tanítása, amit papi nemzedékeknek adott át, illetőleg magántanítványainak, barátainak, nagy érték és nagy megtiszteltetés számomra, hogy engem is – nagy korkülönbségünk ellenére (58 év) – barátjává fogadott. De hát Matyi bácsi nagyon nyitott természetű volt, és akik ismerték, nagyon jól tudják, hogy ez Matyi bácsi részéről soha nem volt akadály. Matyi bácsi ezeket a tanításokat nekem is átadta, mert én nagyon sokat kérdeztem tőle, 18 évig ismertem őt. Én Budapesten laktam és Esztergomba lejártam hozzá. Akkor ő már újra visszakerülhetett a primási palotába Lipótról, 1983-ban, ha jól emlékszem a dátumra. És én 1985-től, az akkori papszentelés alkalmával ismertem meg őt és ő nagyon nyitott volt; nekem sok kérdésem volt, haladva előre az érdeklődéssel. Akkor éppen Schütz dogmatikáját kezdtem el olvasni magyarul, ami köztudottan egy nagyon nem könnyű olvasmány, nagyon nehéz tananyag. Matyi bácsi sok kérdésemre választ adott, ha szabad így mondani, olyanokra is, ami a Schütz dogmatikában nem is szerepelt. Tehát Matyi bácsitól én nagyon sokat tanultam és én ezt egy könyvben is megörökítettem, összeállítottam, amely most már elérhető elektronikus formában. Ez egy lektorált könyv, Adriányi Gábor professzor úr lektorálta és én nagyon örülök, hogy ezeket a tanításokat sikerül közkinccsé tenni; a könyvnek egyébként egy második kötetét is tervezem, készülöben van.

Térjünk vissza a '30-40-es évekre, amikor Erdős Mátyás az Esztergomi Szemináriumban tanított. Viszonylag hosszú ideig, több mint tíz éven át, tizenhárom évig volt ott spirituális és dogmatikatanár. Hogyan emlékeznek rá a tanítványai, illetve mennyire érhető tetten az ő tanító- nevelő tevékenysége, azokon a papi nemzedékeken, generációkon, akik ez idő alatt tanultak Esztergomban?

Esztergomban az utóbbi két évben és reméljük, hogy ez egy szép hagyomány is lesz, a volt Ősrégi szeminárium, ahogyan akkor nevezték, az Ősrégi szemináriumnak a még élő növendékei, itt a földön még élő növendékei találkozhatnak és erre a konferenciára én is meghívást kaptam. Itt azok a tanítványok, atyák jelentek meg – Szeifert atya szervezte, aki azóta már az örökkévalóságba költözött –, és hát többen, például Futó Károly atya, sorolhatnám, most a teljesség igénye nélkül említettem csak néhányat, ők visszaemlékezésekkel, személyes élményekkel emlékeztek vissza ezekre az évekre és ezek az élmények a tavalyi év óta megörökítésre kerültek. Ezek írásban megvannak. Volt olyan szerencsém, hogy én elkértem ezt mindenkitől és ez is szerkesztett formában rendelkezésre áll, tehát ez egy nagyon szép dolog lenne, ha ezek megjelenének. Ők is, amire visszaemlékeznek, tulajdonképpen ez a két dolog, ami Matyi bácsinak a két fő vonala volt: a spiritualitás, a lelki nevelés, ami egy rendszerességben állt. Az Isten felé való odafordulás, az rendszerességgel történjék; és Matyi bácsinak nagyon jó humora volt és hát nagyon sok humoros anekdotát is elmeséltek, de mindig Matyi bácsi is mondta, hogy normálisan kell kereszténynek lenni, tehát nem szabad kilengeni egyik irányba se. És az Istennek a szeretetéről mindig tanított, az Istennek a jóságáról, ami a lelki vezetésben ezeknek az atyáknak a saját vallomásaik szerint az egész életvitelét nagyon meghatározta, például az előző esti puncták, elmélkedési pontok, és nem kevésbé az a tárgyi ismeret, amit ők dogmatikából tanultak. Ugye ezt különösen nagyra lehet ma értékelni, amikor sajnos a világban a fogalmaknak az összezavarodása, vagy szándékos összezavarása, összekeveredése tapasztalható, a fogalmi rend fölborul, nagyon sok minden fölborul; ezek az atyák azt mondták, hogy az a fogalmi tisztánlátás, az a tárgyi tudás mennyire a javukra vált. Matyi bácsi szigorú vizsgáztató volt, de a szíve annál nagyobb volt. Ezek a tárgyi ismeretek megalapozták a későbbi hittanóráknak, homiliáknak a tartalmát, és mindig vissza tudtak nyúlni olyan ismeretekhez, amik lehet, hogy röviden egyszerűen, de annál lényegre törőbben tisztáztak sok olyan kérdést, ami lényege a kereszténységnek és hát amilyen kérdéseket, ahogy az előbb említettem, én is ebben az összeállításban, ebben a könyvben lejegyeztem és megfogalmazódtak.

1952-ben el kell hagynia az Esztergomi Szemináriumot; miért és hogyan kerül erre sor, s hogyan alakul ezt követően az ő életútja?

Állami parancsra történt ez, természetesen. Ebben az érásban, tulajdonképpen lehet így mondani, országon belüli száműzésre kényszerül, Epölre, ez a Gerecsében egy kicsiny falu. Epölön 17 évig volt ő plébános és érdekes, hogy itt a visszaemlékezők közül is volt egy epöli, természetesen már a „fiatalabb” generációhoz tartozik viszonylag, akivel ő ott kapcsolatba került. Ő is megemlítette azt, hogy Matyi bácsinak volt mindig egy mondata, a filozófiából vette, magyarul így hangzik, hogy: „Jobb lenni, mint nem lenni” – ő ezt próbálta megtalálni és neki nagyon jó természete volt, bántották dolgok belülről, nagyon bántották, de mégsem keseredett bele. Neki volt egy született humora, mindig ő mondta, hogy humor nélkül nincsen élet; a humor táptalajt is jelent, de hát ugye a jókedvet, a tréfát és ezt mindig ilyen kettős értelemben használta. Ő akkor gyermekekkel, felnőttekkel, jegyesekkel, házasságokkal jó kapcsolatot létesített hitoktatásban, jegyes oktatásban, és Epölön nagyon szerették. Ő Epölnek a történetét is megírta és Epölön olyannyira emlékeznek rá, hogy emlékparkot is neveztek el róla, talán két évvel ezelőtt. Akik még emlékeznek rá, akiket Epölön akkor tanított – azokban az időkben, ’52-től ’69-ig volt ő ott –, azok nagyon hálás szívvel emlékeznek rá. Egy nagyon jószívű, jólelkű és egy nagyon nagy ismeretekkel rendelkező pap volt és ő megpróbálta abban a nagyon nehéz időszakban, amit ’50-es éveknek neveznek –

illetve hát még a '60-as évek is azok voltak –, az emberek felé mindig megtalálni az utat, és ez nagyon-nagyon fakadt az ő barátságos, nagyon közvetlen természetéből.

Hogyha valakire egyszer az államhatalom rá száll, akkor elég nehéz úgy alakítani az életét, hogy békén hagyják. Erdős Mátyás is kistelepülésről kistelepülésre kerül, újabb és újabb diszpozíciók következnek. Hogyan halad tovább és a többi kistelepülésen hogyan váltja valóra azt a jelmondatát, azt a gondolatát, amit az előbb felidézett? Hogyan tud eszerint élni?

Tulajdonképpen az epöli időszak volt a leghosszabb. A dunaszigeti-, illetve lipóti időszakáról nekem olyan túl sokat nem mesélt. Ő ezt a három helyet úgy egybe vette, vagy egybe veszi. Talán az epöli időszaka az azért volt egy kicsit részletesebb, mert ott sok időt töltött el. Amikor ő Lipóton volt – ez is egy érdekes dolog és kapcsolódik ehhez a kérdéshez –, akkor Lékai László bíboros azt mondta neki, hogy gyere be, behozlak a primási palotába (most egy kicsit egyszerűsíttem), kell nekem ide egy ember és az az ember az te leszel, mert te a németet anyanyelvi szinten beszéled és szükség van a levelezéshez is, meg egyebekhez is, hogy egy ilyen ember legyen itt. Amikor ő bekerült, a Bibliothékának lett az igazgatója. Ő mindig így mondta, hogy ő nem, mint udvari pap, hanem mint a Bibliothéka igazgatója volt Esztergomban. Amikor ezt a diszpozíciót, vagy berendelést megkapta, akkor mondott egy érdekes dolgot: *Melius sum hic esse, quam ott esse*. Ez egy latin mondat, de ez az *ott*, ez egy magyar szó, és ez azt jelenti, hogy „*jobb nekem itt lenni, mint ott lenni*”. Ez is elhagyhatatlan humorának az egyik mondata. Így válaszolt nem hivatalosan a főpásztornak, hogy ő szeretne Lipóton maradni és nem szeretne bemenni Esztergomba. Nem azért, mintha ő Esztergomot nem szeretne volna, csak mindez a lipóti kötődését mutatta meg, hogy ott is ugyanilyen kapcsolatot tudott az emberekkel kiépíteni. Aztán természetesen a második mondata az volt a főpásztor levelére, hogy engedelmesskedtem, és mentem. Egyébként én ezt a részt, ezt Matyi bácsitól is ismerem, de Mészáros István professzor is az egyik könyvében, mint Matyi bácsitól származó személyes közlést jelenítette meg, tehát ezt mindenképpen meg szeretném még hozzá említeni.

Életének utolsó két évtizedét Esztergomban töltötte. Mi kötődik ehhez a húsz évhez? Hogyan alakult akár a könyvtárban, akár az esztergomi érsekség aulájában az ő élete?

Az ő élete tulajdonképpen, ha lehet azt mondani, békésen alakult, és megint csak visszatérek a nagyon jó természetére. Ő itt, ahonnan neki mennie kellett, ha helyileg nem is pont ugyanonnan, nem az Ősrégi szemináriumban, hanem egy kicsit lejjebb, egy másik utcában, de ő itt ugyanúgy tudta további életét élni. Például a Vízivárosi templomban mondott szentmisét, vagy máshol Esztergomban, amikor felkérték szentmisét mondani, azután, ami még nagyon fontos dolog, hogy amikor megindulhatott a Máriás Papi Mozgalom Magyarországon, ő annak a vezetője lett. Ehhez tudni kell azt, hogy ő fél évszázadon keresztül foglalkozott nagyon behatóan a Mária jelenéseknek a történetével, illetőleg a hozzá kapcsolódó egyházi tanítást mindig ismertette. A magánkinyilatkoztatásokról szóló tanítást mindig ismertette. Ebben az előbb említett könyvszeállításban, azokról, amit tőle tanultam, szerepel is egy ilyen fejezet, hogy magánkinyilatkoztatások. Ott szó van ezekről, hogy a Mária jelenésekből mi az, amit el kell, hogy fogadjunk, mi az, ami elfogadható és egyáltalán hogyan kell viszonyulnunk hozzájuk. Ő Leányfalun számtalan lelkigyakorlatot tartott, papi lelkigyakorlatot, azután tartott ő előadásokat Budapesten is. Például 1987 Ádventjében – most már ismét úgy hívják, hogy Kálvária tér (akkor Kulich Gyula tér) – a Kálvária téren. Ez nekem megvan eredeti magnófelvételben is, illetve a készülő második kötetbe ez bele fog kerülni, a négy ádventi szombat estén, a gyertyagyújtásra – mécses gyújtásra, ahogy ő

nevezte – tartotta akkor még a 2000. évre, a jubileumi évre való lelki előkészületet. Azután 1988-ban szintén Budapesten, a Bakáts téren egyik volt tanítványa, Parádi Gyula plébános templomában a Maria, Rosa Mystica elmélkedést tartotta, három hétvégén keresztül. Tehát Matyi bácsinak szerteágazó feladatai voltak; az Isten adott neki 95 évet ebben a földi életben. Nagyon érdekes, hogy Matyi bácsi, tudjuk jól, vagy akik ismerték, tudják, már fiatal kora óta szívbeteget volt. Emberileg nem jósoltak neki hosszú életet és mégis milyen érdekes, hogy az Isten mennyire éltette őt fizikálisan is, meg lelkileg is. Tehát ő sokrétűen tudott megnyilatkozni, itt is ez is a tréfás mondásai közé tartozott: amikor mentünk fel a Bibliothékába a lépcsőn, akkor nehéz volt neki menni a szíve miatt meg-meg kellett állnia és akkor mindig azt mondta: szegény lépcső. És bírta, fizikailag is, lelkileg is. Jártak hozzá, természetesen neki sok barátja volt, a régi plébánosi előbb említett működési helyeiről, ismerősei, és tulajdonképpen én is így kerültem vele kapcsolatba 1985-től, amikor – ahogy említettem –, tizennyolc éven keresztül látogattam őt és évente négyszer-ötször meg tudtam őt látogatni, hiszen Budapest azért nincs is olyan messze Esztergamtól.

Ha visszatekint és akár a személyes élményeket fogalmazza meg, akár kutatásai, olvasmányai alapján, milyen tanítása, üzenete van Erdős Mátyásnak? Mit adott át, mit adott tovább az utókornak az ő papi életútjából, tevékenységéből?

Ezt, ha kicsit nehezebb is összefoglalni, én megpróbáltam az idei esztergomi találkozóra is kivenni néhány részletet az ő tanításából. Talán azt lehetne mondani, hogy vannak emberek, akiket elsősorban az érzelmeiken, vagy ha lehet így mondani, a szívükön keresztül érint meg az Isten. Amikor az ilyen emberekhez szólt, a templomi prédikációjában – jó néhányat hallottam akkor, amikor én Esztergomban voltam nála – mindig valami kézzel fogható példában próbált egy-két olyan hasonlatot mondani, kifejtteni, amiből a mondandó kézzel foghatóvá válik. Mindig azt mondta, hogy ez olyan, mint hogyha van egy kosár, és a kosárnak adunk egy fület. A kosár a teológia és az a fül az egy példa, amivel egy teológiai igazság foghatóvá válik. Olyan ember számára is, aki nem tanult teológiát, vagy kevés teológiát tanult, vagy nem elsősorban a hatalmas lexikális ismerete alapján, vagy a tanulmányai alapján próbál az Istenhez közeledni. De Matyi bácsinak volt egy másik oldala is, amikor a könyvekből tanított. Amikor én is jártam hozzá, volt, amikor kérdeztem tőle valamit és ott voltak a vaskos könyvei, és bizony letérdepelt a könyvespolca elé és megkereste azt a könyvet, sokszor nem kis fáradtságába telt, amiben ő ezt meg tudta nézni, azt a kérdést, amit én kérdeztem tőle. Mi az a másik oldal? A másik oldal az, hogy papi nemzedékeknek, vagy aki igényelte, a tárgyi tudáson keresztül, a lexikális tudáson keresztül mutatta meg az Istent, a teológiát, a mély logikai összefüggéseken keresztül és ő nagyon jól meg tudta ezeket is világítani. Bonyolult, nehéz kérdéseket is nagyon jól, közérthetően – természetesen ilyenkor már sokszor mély teológiai kifejezéseket, kifejtéseket is használva – meg tudott mutatni. Tehát én azt gondolom, ahogyan az elején is említettem, hogy ezen a két vonalon, a spirituális és a dogmatikai vonalon – ő úgy hívta és ez így is van – úgynevezett spekulatív teológiai vonalon tudott még olyan kérdéseknek is racionalitást adni, azokra racionális magyarázatot, amire azt mondjuk, hogy *conclusio theologica*, teológiai következtetés. De mégis, akiket ez érdekelt és ilyen szinten érdekelt – hát sok ilyen kérdés volt, ami engem is ilyen szinten érdekelt –, azt ő meg tudta mutatni. Tehát az ember el tudott jutni, ahogy mondani szokták, addig, amennyire ember megismerhet, belemélyedhet bizonyos kérdésekbe. Természetesen itt sok misztérium van a teológiában, de ezeknek a kérdéseknek és a magyarázatoknak a határáig el tudtunk menni. Én úgy gondolom, talán ez a két fő dolog az, amit át tudott adni akár papi generációknak, akár ismerősöknek és természetesen, ahogy előbb említettem, a jó humorú beszélgetések és frappáns fordulatok nagyon megízestették a vele való beszélgetéseket.

Mai műsorunkban Erdős Mátyás esztergomi egyházmegyes pap, szemináriumi lelki igazgató, dogmatikatanár, majd epöli, dunaszigeti és lipóti lelkész és később az Esztergomi Főszékesegyház Könyvtár igazgatójának életútjáról hallhattak beszélgetést Krajsovsky Gábor gyógyszerésszel.

Matyi bácsival az esztergomi Prímási Palota kertjében

Első gyermekünkkel Esztergomban, Matyi bácsinál

Krajsovsky Gábor: „Megismeritek az igazságot és az igazság szabaddá tesz titeket!” – Erdős Mátyás állambiztonsági megfigyelése

Az Esztergomi Keresztény Értelmiségiek Szövetségének
Erdős Mátyás Emlékkonferenciája
Esztergom, Szent Adalbert Központ 2013.12.12.

Konferenciaszervező: Hegedűs András

<http://www.szentadalbert.hu/images/gerdos/index.html>

Hanganyag szerkesztett változata

Krajsovsky Gábor gyógyszerész, egyetemi docens (*1966)

Semmelweis Egyetem, Gyógyszerésztudományi Kar, Szerves Vegytani Intézet

Köszönöm szépen Burján László atya kedves visszaemlékező szavait. Röviden csak bemutatnám következő előadónkat, Krajsovsky Gábort, aki a Semmelweis Egyetem Gyógyszerésztudományi Karának Szerves Vegytani Intézetében egyetemi docens. Kérte, hogy mondjam el, hogy ő nem hivatásos történész, de minthogy kéziratát megmutatta nekem, merem állítani, hogy nagyon alapos történészi munkát végzett. Elsősorban az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárban, Matyi bácsi lelki gyermekeként pedig elkötelezett kutatója Matyi bácsi életének. Gábor parancsolj!

Köszönöm szépen Hegedűs András igazgató úr, András bevezető szavait. Nagy örömmel állok itt és nagyon köszönöm, hogy ezen a konferencián, megemlékezésen én is megemlékezhetem. Köszönöm Andrásnak, és szeretettel köszöntök mindenkit, főtisztelendő atyákat, kedves vendégeket és ebben a fél órában szeretnék olyan kérdésekről beszélni, amelyek teljesen publikus kérdések, de talán részben egy árnyoldalát is mutatják az elmúlt rendszernek, amiben Matyi bácsi is lekipásztori munkát végzett. Ezúton szeretném megköszönni az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára levéltárosának, Vörös Géznak, referensemnek az anyagok rendelkezésemre bocsájtását és előkészítését.

A Szentírásban, János evangéliumában szerepel az a mondat, hogy „Megismeritek az igazságot és az igazság szabaddá tesz titeket”. Matyi bácsi személyes közléséből tudom a következőket, amelyeket feljegyeztem; a következő kérvényt adta be a politikai fordulat után az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárába. *Kérvény – 93 éves vagyok, túl két infarktuson, élve. Kérem adataimat. Mellékelve a Sematizmusból az önéletrajzom. Mély tisztelettel: Erdős Mátyás.*

Matyi bácsinak az anyagai, amikor kézbe kerültek, ami közel háromszáz oldal, és amikor én beszéltem vele – még akkor nem kutathattam a történeti levéltárban –, azt mondta, hogy sok esetben a barátaim nevét találom meg ezekben az anyagokban, akik jelentést készítettek rólam. Természetesen a mostani estének messze nem célja az, hogy azt vizsgáljuk, hogy azok, akik itt jelentést adtak, miért adhatták. Akiknek az irataiból, jelentéseiből idézni fogok, természetesen dokumentáltan, és teljesen jogszerűen idézve, olyan adatot nem kiadva, amit nem lehet, de azt nem is lehet kutatni, amit nem szabad kiadni. Tehát ezek mind kutatható és nyilvános adatok. Most tehát nem erről az oldaláról szeretnék beszélni. Ez akkor megtörtént – most mondjuk azt, hogy ezt a részét bízzuk az Isten irgalmára, természetesen a végítéletet mindig az Istenre bízom, de most ezekből az idézetekből és ezeknek a jelentéseknek a tartalmából szeretnék majd olvasni, idézni, összekapcsolva azokkal a személyes közlésekkel,

amit én Matyi bácsitól tudok. Annyit még el szeretnék nagyon röviden mondani, hogy én az 1985-ös papszentelés után ismertem meg őt, néhai hittanárom, Bölcsvölgyi Zoltán atya bízgatására, aki Burján atyának a kurzustársa volt Esztergomban, és akkortól Matyi bácsi haláláig egy 18 éves kapcsolat – nagy különbségünk ellenére azt mondanám, nagy örömmel, hogy baráti kapcsolat – szövődött közöttünk. Matyi bácsival nem volt nehéz összebarátkozni, ezt tudjuk jól. Utána ezekből az anyagokból olyan érdekes kérdésekre kaptam én választ, amire talán azt mondom, hogy ezeket egyik dogmatikai könyvből sem tudtam meg. És itt merem állítani azt, a két kötetes, ugyan már magyar nyelven kezembe került Schütz Antal dogmatikáját, amit én évek alatt kijegyzetelve végigolvastam, és hogy ami azután felmerült bennem kérdés, én azt Matyi bácsitól megkérdeztem és én azokra a kérdésekre, amennyire emberi ész választ enged adni rá, választ kaptam. És ezek annyira értékes gondolatok, hogy én ezeket megörökítettem, talán merem azt mondani így utólag, megköszönni az Istennek ezt, hogy talán egy isteni sugallat lehetett e mögött, az Istennek a szerény jelentkezése, hogy örökítsd meg. Én ezt éreztem magamban és ezeket leírtam és ez könyv formában, ugyan nem nyomtatott formában, de mindenki számára elérhető.

A magyarországi 1945 utáni rendszer, tudjuk jól, egy kívülről Magyarországra erőszakolt – nem túlzok, ha azt mondjuk – sátáni rendszer volt. Ennek a rendszernek útjában álltak a magas tudású és mély lelkű lekipásztorok, ahogy az előző előadáson is hallottuk. Ilyen nagy tudású, páratlan tudású lekipásztor volt és nagyszívű ember Erdős Matyi bácsi és az, hogy ő szabadlábban maradhatott abban a rendszerben, az Istenen túl annak köszönhető, hogy rendszernek nagyobb kára származott volna abból, a rendszer vélt respektusa tekintetében, hogyha Matyi bácsit letartóztatja és börtönbe veti, minthogy szabadlábban hagyja. Egyébként Matyi bácsi nagyon ügyesen oldotta meg általában a problémákat. Érdekes eseteket mondott el ő is, hogy nem fejjel menni a falnak, de bátran. És ezt fölrották neki, például a jelentésekben is szó van arról, hogy amikor itt Esztergomban, a békepapi mozgalommal kapcsolatban, tehát már a háború után, indíttatás készült arról az oldalról, akkor azt mondta Matyi bácsi, hogy még akár azon az áron sem megyünk el a békegyűlésre, hogy akkor nem lehetünk papok. Ő nem lázított, szigorú alapelveket követelt. És amikor volt, hogy megkérdezte valaki később, már jóval később, hogy mit tegyen, amikor el akarják hívni a békepapi gyűlésre, akkor ő elmondta, hogy azt teszel, amit szeretnél, de én nem megyek, és felsorolta az érveit, hogy miért nem megy és azt is hozzátette, hogy ez nem egyházi parancs és rendelkezés, hogy egy ilyen gyűlésre el kell menni. Nem egyházi rendelkezés – hát nagyon ügyesen a jogszabályra hivatkozott.

Matyi bácsinak az úgynevezett személyi dossziéja 1960-ban nyílt meg, 1964-ben zárták le, négy éves időtartamra. De ez nem azt jelenti, hogy előtte és utána nem figyelték. Nagyon is figyelték, sőt már 1948-ban kapcsolatba került a belügyi szervekkel, amikor Mindszenty bíboros a végrendeletét, dátum nélkül, de már leírta és külső helyekre szétküldte. Ezt tudjuk publikált anyagokból, amely részletes feldolgozásra került. Egyébként ebben az írásban Matyi bácsinak – amit az előbb említettem, hogy sikerült közzétenni – az erre a korszakra történt visszaemlékezése is megtalálható. Akkor őt is vallatták, természetesen nem úgy, hogy kínzásokkal, de azért ez lelkiileg egy borzalmas tortúra volt. Vallatták akkor, hogy van-e nála ilyen anyag, ebből a végrendeletből. Ő már mindezt hamarabb megtudta, amikor az akkori levéltáros, Fábián János közreadta, hogy ő már ezt bevallotta az ÁVO-soknak. Ezt tudjuk a jegyzőkönyvekből, tehát az állambiztonsági jegyzőkönyvekből is és Matyi bácsi emlékezéseiből is. Akkor Matyi bácsi mondta, hogy persze, hát a végrendelet itt van nálam. Ez majd később elő fog kerülni egy ügynöki jelentésből; ő ezt egy olyan személynek mondta el, akiről nem is gondolta volna, hogy jelenteni fogja – és sajnos ez egyházi személy volt, aki jelentését leadta a politikai, belügyi szerveknek. Akkor Matyi bácsi azt mondta, hogy hadd higgyék csak azt, hogy máshol is félelemből vallott, vagy mondta azt, amit mondott. De ennek a jelentésnek volt egy olyan háttér is, hogy ő ezt már 1948-ban tudta, így utólag még

erre is fény derült aztán a későbbi, '60-as években született ügynöki jelentésből. Amikor ez az egész megfigyelési akció indult, az első ilyen dokumentum egy 1960-as években kelt, dorogi, politikai nyomozó kirendeltségen található iratban szerepel. Most itt talán egy illetőnek mondanám a rendes nevét, talán másiknál nem mondom a valódi nevét, mondom a fedőnevét, vagy csak a foglalkozását. Ezek az adatok egyébként közölhetők, ez a közlemény egyébként január közepén meg fog jelenni a Betekintőben, teljes adatokkal dokumentálva, alátámasztva.³ 1959-ben a Zsámbék – Esztergom - Budapest között közlekedő járatokon szolgálatot teljesítő autóbusszkalauz jelentkezett Matyi bácsinál – ismeretségben volt vele –, hogy ő szívesen juttatna el esetleg küldeményeket bizonyos személyeknek és köztük volt a szentendrei plébános is, itt az iratok tanulsága Kátai Mátyásnak nevezi az irat, a hitelesség kedvéért Beke Margitnak a könyvében Kátai Miklós szerepel szentendrei káplánként. Tehát, hogy csomagot juttasson el. Érdekes módon ez a zsámbéki buszkalauz kapcsolatban állt egy Tokod-üveggyári lakossal, egy művezetővel, aki Epölön a TSZ-t szervezte. Ennek a TSZ szervező illetőnek mondta el ő mindezt és tulajdonképpen ezzel indult ez az egész megfigyelési akció, ugyanis ez a buszkalauz mondta, hogy gyanús nekem nagyon ez az Erdős Mátyás, mert amikor a járatokon közlekedem, akkor tőlem kérdezik, hogy hol kell Epöltre szállni, hol van az epöli plébánia. A kalauz természetesen gyanút fogott. Lehet gyanút fogni, de ha valakinek nincs ilyen szándéka, hogy ezt valahol jelentse, akkor természetesen ez a gyanú úgymond megmarad magában. És aztán ő ezt elmondta ennek a Tokod-üveggyári lakosnak, hogy hát sokan jönnek ide az epöli plébániára, idegenek és ismeretlen személyek. Meg hát tudjuk nagyon jól, hogy vidéken, a járatokon az utasok, kalauzok ismerni szokták egymást. Utána ezzel az akcióval indul az egész, ami történt 1959-ben és utána aztán a TSZ szervező Tokod-üveggyári lakos ezt a dorogi rendőrségen jelentette. A dorogi rendőrségen felfigyeltek rá. Mire másra is vár a politikai rendőrség, mint ilyen hírekre, így felfigyelték rá. Mondták ennek a Tokod-üveggyári lakosnak, hogy szívesen megismerkednénk ezzel a kalauzzal. Hát aztán ez a kalauz el is ment, szívesen meg is ismerkedett ő is a politikai rendőrséggel és aztán már Matyi bácsinak ajánlott szolgálatot, hogy szívesen viszi a csomagokat. Aztán a későbbi jelentésében a kalauz már szerepel – mivel, ahogy az iratok tanulságai írják –, ezt a kalauzt alkalmilag beszervezték. Tehát nekik dolgozott és csomagot vitt el Matyi bácsitól és nagyon érdekesen leírja, hogy Matyi bácsi bement a plébánián és különböző szobákból, több helyről szedte össze az iratokat, nagyon gondosan becsomagolta, ragasztószalaggal átkötötte, leragasztotta és megmondta ennek a buszkalauznak, hogy sértetlenül adja át a szentendrei plébánosnak. És ugye többek között aztán persze ezek a csomagok kinyíltak, hamarosan kinyíltak, Tatabányára gyorsfutárral elküldték, a csomagok tartalmát lefotózta a politikai rendőrség, utána vissza a kalauznak, a kalauz pedig vitte szépen tovább Szentendrére. Nyilván felmerül a kérdés, hogy ezt csak késedelemmel tudja átadni, akármilyen gyors is a gyorsfutár. Meg volt erre is a magyarázat: megmondta a kalauz Matyi bácsinak, hogy kicsit késni fognak az anyagok, mert nem jövök én itt hetente minden nap, csak kétszer jövök, vagy egyszer jövök. Teljesen meg lehetett magyarázni a csomagoknak a késését. Ezek például Dudás Miklós körlevelét, aztán a Rimini Bilbao-ban megjelent, a kínai nemzeti egyházzal írt kritikákat tartalmazta – tudjuk ugye, hogy a kínai rendszerben volt ott. Nagyon szép körlevelek – én magam is, amikor láttam ezt a hatalmas fotóanyagot, Dudás Miklós körleveléből, az elmélkedési anyagokból még idézeteket is írtam ki magamnak, amelyek akár még egy ünnepi alkalomra is megfelelőek. Hát az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára, ha más nem, akkor ott ő megörökítette ezt az anyagot. Akinek kutatási engedélye van, ezeket az anyagokat még ilyen szempontból is elolvashatja. A folytatás azt

³ Krajsovsky Gábor: Erdős Mátyás állambiztonsági megfigyelése. Betekintő 2014/2.
http://epa.oszk.hu/01200/01268/00030/pdf/EPA01268_betekinto_2014_2_03.pdf

volt, hogy többször történt meg ilyenfajta csomagküldés, és így nagyon részletes jelentéseken keresztül történt meg Matyi bácsinak a leinformálása. Nyilvánvalóan ő olyan ember volt, akit ezért figyeltek; nagyon jól tudjuk, ismerjük azt a kort – én az ötvenes években nem éltem, de a hetvenes, nyolcvanas években éltem, akkor ugyanaz volt, csak más figurában ez a rendszer –, hogy akkor ezek illegális szervezkedésnek, meg nem engedett dolgoknak minősültek. Megmondták központilag, hogy mi a megengedett, és akkor az volt a megengedett, ami nem volt megengedett, az nem volt megengedett. Ezek megszegéséért pedig lehetett kapni különféle szankciókat. Nagyon érdekes, csak néhány epizódot szeretnék elmondani, mert ez az anyag hatalmas. Amikor például a házvezetőnővel találkozott Epölön ez a kalauz, akkor megkérdezte tőle a házvezetőnő, természetesen teljesen gyanútlanul, hogy a kalauznak a fia gyűjti-e még a bélyegeket. És akkor azt válaszolta ez a kalauz – ezt ő maga írja le a jelentésében –, hogy igen, mondtam, válaszoltam, hogy gyűjti a fiam a bélyegeket. Merthogy most én nem tudok sok bélyeget adni, mert az epöli plébános atya, ugye a Matyi bácsi nem tud levelezni Csehszlovákiával, mert Csehszlovákiából jelezték neki, hogy ne küldjön leveleket, mert a leveket ott figyelik. Tökéletes anyag a jelentéshez, rögtön le lett adva a drót, ahogy mondani szokták és azt mondták, hogy na, akkor ezt figyelembe veszik majd, hogy ezt tudják az epöli plébánián. Utána mi volt a másik nagy szembevágás a rendszernek, ezt persze a saját oldalukról nézve. Az, amikor a hittanosok száma növekedni kezdett. Epölön a szóban forgó években, az 1960-as években a hittan beíratás 79% volt, most azért olvasok számadatokat, hogy ez tényleg valóban ott benne van ebben a dokumentumban és ez egy olyan dolog volt, amit a rendszer nem tudott elviselni, nem tudott eltűrni. Emlékezzünk csak vissza, 1971-ben, amikor Mindszenty bíborost száműzték, illetve utána, az itteni rendszernek a fő potentátora (Kádár János), nem tudta elviselni, hogy Mindszenty világhírű, világnépszerűségnek örvendő az egyház részéről és nem ők azok, akik a népszerűségnek örvendenek. Ugye az erőszakos hatalmával mindent megtett azért, hogy Mindszenty bíborost megfosztassa – ha lehet így mondani a Vatikán által – a hivatalától. Itt ugyanez volt a probléma. Az is található a jelentésben, hogy „nem tudunk semmi olyat találni, ami nyílt, rendszerellenes”. Nagyon érdekes volt például a következő: Matyi bácsi bizonyos litániákon kihagyott egy részt a könyörgésből; Matyi bácsinak ez a dokumentuma, amelyben ez szerepel, birtokomban van. Amikor a litániákon még a háború előtt – nem pontosan idézem – Oroszországra, a szovjet kommunista sztálinista országra utalva az szerepelt, hogy „most még féltve őrzik képedet, a Mária ikont jobb időkre eltéve”, akkor erre azt mondta Matyi bácsi, hogy ettől nem lesz annyira jobb az imádság, nem ingerelem ezeket, ezt kihagyom belőle. Ez nem megalkuvás, kihagyom ezt a mondatot azért, hogy ne tudjanak belém kötni. Van ott más imádság is, aztán hallottuk, hogy kell körlevelet fölolvasni, tehát bőven lehetett ezt kompenzálni. Nekem megvan az a kis füzet Matyi bácsitól, amiben ez a mondat töltőtollal ki van húzva. Valóban ez így volt. Jobb időkre lett eltéve ez a kis füzet és ez megvan, mint egy hagyaték, rendelkezem vele és majd beadjuk a közös kincsbe.

A következők az 1961-es események; 1961. február 6-án – ez egy fekete éjszaka volt – országsszerte rengeteg papot tartóztattak le, közöttük lett volna Matyi bácsi is, de nála (is) házkutatást tartottak, és valahogy amikor házkutatást végeztek – végigolvastam ezt az iratot –, ugye először is eszébe jut az embernek, ha szabad ezt a kifejezést használni, az a poroszló banda, aki Jézusért jött annak idején – azzal teljesen analóg. Néhány mondatot emelek csak ki, ez egy három oldalas terv, egy ilyen kommandós terv, ma így mondanánk. Gyülekező a Komárom megyei rendőr-főkapitányságon 18 órakor. Felfegyverzés, elemlámpák, minden eligazítás, mit kell keresni. Bemenni a házba, tanúkat hívni a házkutatáshoz, lezárni a kijáratokat. Zsebnaptár, határidőnaplót, névsorokat, sokszorosított anyagokat, diafilmeket, sokszorosító gépet, írógépet lefoglalni, diafilmet, hanglemezeket, fegyvert, lőszert. Mintha ezt tartogattak volna az epöli plébánián. Lefoglalni vallásossággal kapcsolatban minden jellegű anyagot, Bibliát nem, de az összes többi igen, mert az mind illegális! És utána,

amikor ez megtörtént, iránytűt, tájolózt, cserkészleveleket, rejtjelezett leveleket. Egyébként nagyon érdekes, hogy Matyi bácsi rejtjelesen levelezett, nem tudták persze megfejteni, tehát messze nem voltak Enigma kódfejtők, messze nem voltak azon a szinten, nem tudták megfejteni a rejtjelezést. Nagyon érdekes, hogy utána azt mondják, hogy majd ettől a házkutatástól tesszük függővé a Matyi bácsinak a további sorsát. Szerencse volt és ez isteni kegyelem, hogy Matyi bácsi nem került börtönbe, de ez harmonizált és összevágott Matyi saját személyes közlésével, amiből egy mondatra emlékszem, talán ezzel a házkutatással kapcsolatban is mondta, de már az 1948-as eseményekkel kapcsolatban is, hogy azt mondták az ÁVO-sok, hogy ez egy ravasz sváb, semmit nem sikerült ráfogni. Valóban nem sikerült, de ahogy említettem az előbb, ehhez nem kellett különösebb indok, mert indok nélkül is el lehetett nyomtalanul tűnni ebben a rendszerben! Nagyon érdekes, hogy ezekről a találkozókról például olyan figyelési rendszert alakítottak ki, hogy többen figyelték Matyi bácsit. Meg lehet találni, vissza lehet keresni a hálózati kartonokból a valódi személynevet; szerepel köztük iskolai alkalmazott, sokféle ember. Tudhatjuk ezeknek az eredetét, hogy ki, miért csinálta ezt. De például figyelték olyan kérdést is, hogy bementek húst vásárolni az epöli plébániáról. Hány kiló húst vettek, körülbelül milyen fajtát, mikor vették és ebből lehetett következtetni, hogy körülbelül mennyien lesznek, mit fognak csinálni. És Matyi bácsi, nagyon érdekesen, névnapokhoz kötötte ezeket a találkozókat, vagy esetleg kirándulásokhoz. Baranya megyéből is jöttek, mint említi, a Mária Légió helyettes főnökét is, bár az irat név szerint nem említi, de talán Bolza Marietta grófnőről lehet szó, ez még csak az iratoknak a mostani kutatási stádiumából mondható. De ezt majd teljesen tisztázzuk, és akkor ezt megjelenítjük. Ezeken a találkozókon, akik jelen voltak, és sajnos belép 1961-62-ben egy olyan egyházi személy, papi személy, aki aztán utána, persze függetlenül ettől, hét évig szolgálaton kívül volt, aztán 1969-től újra egyházi szolgálatba került. Ő bizony terjedelmes és részletes jelentéseket készített Matyi bácsiról és ő tanítványa volt Matyi bácsinak, az ő tanára és spirituális volt az Erdős Matyi bácsi. Mint kritikát, meg kell mondani, hogy ezekbe a jelentésekbe a jelentést tevő személyes véleménye is megjelenik. A jelentés tartalma nem kényszerített tartalom, bár elvárásoknak kellett megfelelni. Ez egy külön világ. Ezeknek a jelentéseknek az anyaga sajnos durva valótlanágokkal tűzdelt állításokkal is, gúnyosabb állításokkal is meg van tűzdelve. Például, amikor Matyi bácsit megkereste az ő plébániájáról és Matyi bácsi azt mondta neki, hogy az egységben az erő, tartsunk össze; és rögtön ezzel indul a jelentés és azt mondja, hogy a megyében ő a reakciós – ugye érezzük a kommunista terminológiát –, ő a passzív magatartású embereknek a vezére. Mi más lehet egy hithű katolikus, mint egy ateista rendszerrel szemben passzív, és ha úgy tetszik, reakciós? Na, most ezek után természetesen vannak még egyéb részletek is. Úgy tűnik az iratok olvasásából, hogy ez a jelentő, amiről ír, az belső meggyőződése is lehetett, hiszen olyan személyes dolgokról is ír, amit azért máshonnan – most nem azt mondom, hogy nem tudhattak, de – valószínű, hogy nem tudhattak. Bár egy nagyon érdekes szituáció is fennáll, amikor ez a bizonyos buszkalauz, aki már ilyen értelemben a politikai rendőrségnek az embere volt és ez az egyházi személy is ott találkoztak Matyi bácsinál a lakáson. Ez két jelentésben is (mindkettőjükében) benne van, az egyik jelentés az a buszkalauznak a jelentése, a másik jelentés az egyházi személy jelentése. Ők persze nem tudtak arról, hogy mind a kettő – így szoktuk mondani szakszóval – hálózati személy. És akkor az egyházi személy jelentette azt, hogy Matyi bácsi gyanút fogott a buszkalauzzal szemben, hogy – mert Matyi bácsi mondta –, vigyázni kell ezzel a személlyel, mert valószínűleg rám állították, ez spicli; ezt mondta Matyi bácsi a buszkalauzról, az ugyancsak jelentést tevő egyházi személy előtt. Tehát most nem akarok ebből tényleg szótréfát se csinálni, de Matyi bácsi mondta az egyik spicliről – elnézést a kifejezésért – a másik spiclinek, ha szabadna ezt a szót használni. Egyébként ezek az iratokban szerepelnek így, tehát én ezt most ugyanígy, csak fejből mondom. Szó szerint így vannak benne az iratokban. Ezek az iratok ott vannak, egymás mellé lehet őket tenni, jön a

harmadik irat: a buszkalauz dekonspirálódott, tudomásul kellett venni, hogy magyarul lebukott. De még ott van a másik is. Miket írt még Matyi bácsiról? Most megint ne azt nézzük, hogy valódi nevén ki írta, hanem a tartalmát. Rengeteg külső kapcsolata van. Állandóan szakirodalmi könyvekkel tömők. Jönnek Nyugatról be a könyvek. Ezek nem politikai könyvek, hanem szakirodalmi könyvek voltak. Aki Matyi bácsinál már volt, az tudja a következőket, emlékszik rá; amikor jártam hozzá, évente négyszer-ötször, akkor volt, hogy olyan kérdést tettem fel neki, amire hirtelen nem tudta fejből a teljes választ. Persze már elkezdte mondani a választ és akkor – emlékszem rá, ott voltunk egy könyvespolca mellett, amelyen a választ tartalmazó könyv volt – korához képest is, meg egyébként is fürgén letérdelt az alsó polc elé, kivette valamelyik könyvet a sorozatából, volt, amikor visszatette, inkább a másikat vette ki, megnézte. Lehet, hogy latinul volt, rögtön visszaolvasta, természetesen magyar olvasatban és akkor abból mondjuk megadta a választ. Neki volt szakirodalma, hát aztán volt, amikor a német szakirodalom került a kezébe éppen. Azt mondta, hogy ezt nemrég kaptam, tehát már a '80-as években. Persze akkor már kicsit jobban lehetett ilyeneket behozni és kapni, de hát nyilván akkor is még csak túrt volt mindez. Nagyon érdekes, hogy megjelenik ebben az ügynöki jelentésben, most itt az ügynököt azért merem használni, mert az illetőnek van hálózati nyilvántartó kartonja, van munkadossziéja, saját kézzel írt jelentése, de ezt maga is irat is használja. Én most az iratot idézem ezzel és azt mondja, hogy Mindszentynek a titkos tanácsadója is lehetett. Ugye kell-e ennél több? Ezért, egy ilyen mondatért is már eleve direkt, mondjuk első állomásként a Fő utcára lehetett kerülni és onnan nem kijönni! És nagyon érdekes, szeretném olvasva idézni: „és nyilván még komolyabb szerep jut neki az egyházmegyei élet irányításában, ha változás lesz”. Így korrelálnak az iratok; ez már közülük egy későbbi, de tulajdonképpen ez az egyházi személy, – aki ismerte Matyi bácsit, az alátámasztja – valahol talán akaratán kívül is, tudtán kívül is próféta volt. Ebben az egy mondatában azért volt igazság, mert a Vatikán részéről ha lehetett is komolyabb szándék, de azért a Vatikánban gondolhatták, hogy ő nem lehetne primás, de azért mégis fölmerült a neve. Na, most itt újra előbukkan egy nagyon komoly valótlanság és ezt nagyon rossz olvasni ebben a jelentésben, nevezetesen az, hogy úgy állítja be ez a személy, a tanítványa, ami nyilvánvalóan nem igaz, hogy Matyi bácsi nem is annyira tudásának köszönheti ezt a nagy tekintélyét, hanem inkább radikális elveinek. Lehetnek az elvek radikálisak és legyenek is azok, mert különben nem elvek, de ezzel tulajdonképpen az ő tudását nyilvánvalóan dezavualni akarja, ami viszont jó fényben tünteti fel a leadott jelentéseket. Annak illusztrálására, hogy mennyire személyes ezeknek a jelentéseknek a tartalma, és hogy mennyire részletező, az alábbi részlet jó példaként szolgál. Nagyon érdekes az, amikor ennek az illetőnek az aposztáziája történt, ahogyan akkor ezt ő maga leírja. Azt, hogy ő hogyan kérdezte meg Matyi bácsit arról, hogy mit mondtak róla Esztergomban, ugyanis visszahallott valamit arról, hogy említették ezt az aposztáziát. Azután leírja azokat a kérdéseit, amelyeket feltett azzal kapcsolatban, hogy miként értékelték ezt, hogy ő maga hogyan faggatta erről Matyi bácsit, Matyi bácsi mit tudott róla. Tehát saját maga leírja ezeket a jelentésekben, ha úgy tetszik, magáról, persze már következő dátummal ellátott írásában, jelentésében. Amikor Matyi bácsi azt mondta – nagyon érdekes, ez is egy bizalmas beszélgetés alkalmával hangzott el és szintén a jelentésben szerepel –, hogy ezek a községi pártemberek nagyon képzetlenek, át lehet verni őket; azt mondja, én is átverem őket, kínálom mindenfélével, barátságosan beszélek velük, de elégetek minden levelet, nem mondok a kelletténél többet. Nagyon érdekes volt, szintén Matyi bácsi személyes közlése, amikor azt mondta, hogy egyszer feljött hozzá talán épp az epöli párttitkár és a nagy vörös csillag ki volt téve a posztó mellényére és akkor a párttitkár azt mondja, hogy hát most levegyem? Azt mondta Matyi bácsi, nem, nem! Hát én mindenkiben az embert nézem. Ez milyen érdekes válasz: és nem kellett levenni. Egész egyszerűen Matyi bácsi ilyen volt. Volt még egy érdekes dolog és ez itt megint a jelentésnek a negatívuma, ha úgy tetszik, a teológiai, ha

szabad ezt mondani, a morális negatívuma; azt mondja, hogy fanatikusan hisz – így írja a jelentés – a fátimai jövendölésekben. Hát fanatikusan hitt, aminek meg is lett az eredménye, mert abban az időben, amikor ez megtörtént (amit politikai fordulatnak hívunk), olyan módon tovább már nem létezhetett az 1917-ben a vérben és hazugságban fogant kommunizmus. Sajnos természetesen létezik más formában. Nagyon érdekes, ide is tartozik egy személyes közlés, amikor Matyi bácsi a Bibliothéka igazgatója volt, akkor mentünk fel a nagylépcsőkhöz és ugye a beteg szív sokáig bírta mindig, mondta ő, hogy „nekem két szívem van”, mert be volt építve egy szívritmus szabályozó, „Mária szíve, Jézus szíve”. Nekem két szívem van – mentünk fel a lépcsőn és mindig mondta, hogy szegény lépcső; így mondta. Azt mondja, mindig mondok egy imát minden lépcsőnél. Latinul mondta: Salvator Mundi, salva Russiam – Világ megváltója, váltsd meg Oroszországot. Hitt – idézem – fanatikusan a fátimai jövendölésekben, de meg is van az eredménye ennek a hitnek! Még egy érdekes dolog van, és ezt megint összekapcsoljuk a Matyi bácsi közlésével, amikor az úgynevezett községi vezetőkről, amit az előbb említettem, ilyen rossz véleményt mondott. Tulajdonképpen igaz véleményt, ezt nem mondta a szemükbe, nem csak azért, mert nem akart problémát, de hát, mint embereket, nem akarta megsérteni őket. És hát ezek rosszul képzett emberek voltak és érdekes, hogy Matyi bácsi – ez is szófordulatára és humorára volna példa – azt mondta, hogy a pártban is – ezt nekem mondta személyes közlésben, lehet, hogy ezt másoknak is mondta – a pártban is úgy van, mint a KRESZ-ben: jobbra tarts, de balra előzz. Ez nagyon érdekes volt. Nagyon büszke volt arra, hogy ő Dunaszigeten letette a kismotoros vizsgát 1970-ben, azt mondta, hogy ennek a vizsgának örültem a legjobban. Persze azért örült ő a germanikus vizsgáknak is nyilvánvalóan. Az ő ismert humora összekapcsolódik ezzel a mondatával. Nagyon érdekes még az – ezt is Matyi bácsi közölte –, hogy egy volt ÁVO-s, aki Tatabányán dolgozott (ezt Matyi bácsi elmondta, és a jelentést adó ezt továbbírta), az Tatabányán volt és a csomagot is odavitték, a leveleket is, amelyeket elektromos gőzöléssel bontanak fel és ő erről tudomást szerzett. A jelentésben oda van írva záradékként a Politikai Nyomozó Osztály részéről, hogy ezt figyelembe kell venni ismét; egyrészt, hogy ez a volt ÁVO-s ezt elmondta, másrészt hogy ezt a Matyi bácsi tudja. Amikor majd éppen kérdezzük, a vallomást akarjuk esetleg kivenni belőle, akkor majd ezt figyelembe fogjuk venni, hogy mi ezt is tudjuk róla. 1964-ben lezárták a személyi dossziét, de természetesen jelentések egyéb dossziékban is megtalálhatók róla, ez egy óriási hálózat, amit nem semmisítettek meg, nem tudtak megsemmisíteni a politikai fordulatnál azok, akik megsemmisítettek volna minden anyagot. Megmaradtak ebben a hálózatos irattárban egyéb kiegészítő anyagok is, és onnan az 1964 utáni időszakról is nagyon sok mindent fel lehet kutatni, meg lehet találni. Ez az, amit majd a következő generációknak is tovább kell, hogy adjunk, mert akkora az anyag, hogy azt egy generáció nem fogja tudni felkutatni, de talán még kettő sem. A záradék, amit én szeretnék befejezéséppen ismertetni, az Beke Margitnak az egyházmegyes papokról szóló könyvében megjelent ismertetője a következőket írja Matyi bácsiról: Az egyházmegye egyik legokosabb papjának tartották. Szó nélkül ment a főpásztora által kijelölt helyre. Nagyon érdekes! Be kell, szúrjam Mészáros Istvánnak a visszaemlékezését, amit Matyi bácsinak elmondott, amikor Lipótról 1982-ben Lékai bíboros disponálta őt, visszahozta a Könyvtárba, akkor azt írta vissza a Matyi bácsi, hogy *Melius sum hic esse, quam ott esse*. Az *ott* magyarul volt betéve. Az *ott* jelentette Esztergomot, a *hic esse* az pedig itt lenni. Jobb nekem Lipóton lenni, jobb nekem itt lenni, mint ott lenni. *Obedivi, ivi* – engedelmeskedtem, mentem. Ez volt a Matyi bácsi. Szó nélkül ment a főpásztora által kijelölt helyre, hogy jó példát adjon az engedelmességre. Egy lépést sem tett saját érdekében, sem az aula, sem az állam felé. Szigorú elvekhez tartotta magát – radikális elvek. Igaz! Radikális elvek. Humora szinte sohasem hagyta el. Papoknak bölcs és okos tanácsadója és egyúttal példaképe – Burján atya erről beszélt az előbb. Az ész és nem az érzelmek embereként jellemezték a kortársak. Szűz Mária iránti tisztelete példamutató volt. A Máriás Papi Mozgalomnak és a cönákulumnak a

terjesztője és papja volt. Itt azt írja, hogy nem az érzelmek embere. Ez nem azt jelenti, hogy nem voltak érzelmei. Dehogynem voltak érzelmei! Nagy szíve volt a Matyi bácsinak! Csakhogy például ő mondta azt a papoknak, hogy ha titeket eldisponáltak valahonnan egy plébániáról, oda már többet ne menjetek vissza. Vigyázzatok, ha a szívetek vissza is húz, oda ne menjetek, mert már más a plébános. Ő is ezt mondta, hogy ahonnan őt elhelyezték, oda ő már nem ment vissza úgy az ismerős családokhoz látogatóba, hogy az aktuális akkori plébános ne lett volna jelen. Ez egy nagyon kifinomult magatartásra vall; természetesen itt az érzelemmentesség egyáltalán nem erre vonatkozik, hanem arra, hogy bizonyos helyzetekben a fájó érzéseken is kell tudni úrrá lenni, mint például akkor, amikor őt kivágták – mert ezt nem lehet szebb szóval mondani – ’52-ben innen a Szemináriumából. A teológiai és filozófiai doktorátussal rendelkező Matyi bácsi, aki 2003. december 4-én hunyt el, röpke 10 év szállt el így, egy nagy tudású és páratlan szerénységű lelkipásztor volt és mindazok, akik szolgálati papként éltek az életüket, vagy ahogy teológiai nyelven mondjuk, királyi papként, tehát civilként, akár; itt ugye az életrajzi ismertetőben szó volt röviden arról, hogy mondjuk oktatóként, civil oktatóként, tantárgy oktatójaként ugyanúgy ezt a lelkiséget más környezetben, de azonos módon megkapták tőle. Én nagyon hálás vagyok Bölcsvölgyi Zoltán atyának, hogy ráirányította a figyelmet, hogy Matyi bácsinak tanítványa lehettem, nem a ’40-es években, nem az ’50-es években, de a ’80-as években. Így elsősorban ezeknek az embereknek a feladata az ő örökségének, szellemi örökségének a megőrzése, és majd átadva a következő generációknak, hogy akik már nem ismerték őt, de azokból az anyagokból, emlékezésekből, dokumentumokból megismerjék őt, és ugyanúgy példaképnek tekintsék őket, és ahogyan mondtam, a mi feladatunk megőrizni az ő gondolatait, tanítását, akikben az ő példája és hiteles élete nyomán alakult ki hiteles Isten kép. Köszönöm szépen a figyelmet!

Köszönjük szépen Krajsovszky Gábornak ezt a személyes indíttatású történészi előadását, mert az aprólékos munka az igenis történészi munka volt. Azt gondolom, hogy a mai este folyamán sikerült egy kicsikét földéznünk ezt a kiváló papot, amely generációkat nevelt, kiváló híveket nevelt, családapákat nevelt, édesanyákat nevelt. Örizzük meg szívünkben az ő tanítását és valóban, amitől az Állambiztonsági Szolgálatok féltek, azt valósítsuk meg, legyünk egyek az imádságban, Isten imáadásában, és e gondolat jegyében kívánok mindnyájuknak szent készületet és áldott, boldog Karácsonyt. Köszönöm, hogy itt voltak és találkozzunk majd a következő évben is. Köszönöm szépen!

Lach Konrád, Erdős Mátyás atya unokatestvérének visszaemlékezése és fénykép illusztrációi

Esztergom 2018

Hálával tartozom a Jóistennek, hogy a felmenőim között volt egy csodálatos lelkületű, arany szívű, nagy tudású pap nagybácsi, Dr. Erdős Mátyás.

Példaképe volt paptársainak, közismert és közkedvelt egyéniség volt a hívek körében is. Ő volt „mindenki Matyi bácsija”. Szűz Mária iránti tisztelete és a híres „Erdős humora” élete végéig elkísérte.

Matyi bácsihoz a mély tiszteleten és szereteten kívül szoros családi kapcsolat is fűz. Édesanyámmal, Gebharter Katalinnal voltak első unokatestvérek (az ő szüleik voltak testvérek) – Matyi bácsi eredeti neve is Gebharter Mátyás volt, amit pappá szentelése előtt változtatott Erdőse.

Abban a hatalmas megtiszteltetésben részesültünk, hogy feleségemmel (Mayer Katalinnal) együtt részt vehettünk Matyi bácsi mindennapi életében attól kezdve, hogy 1983-ban Lékai bíboros úr hívására visszatérhetett Esztergomba. Megtisztelt minket bizalmával, így részt vehettünk a magán- és más belső ügyeinek intézésében is életének hátralévő húsz évében.

Rengeteg életre szóló közös élményben volt vele részünk, amelyekből szeretném felidézni a legkiemelkedőbb események pár részletét. Ezek az események meghatározó szerepet játszottak a mi életünkben is.

1985. Róma: Matyi bácsi 50 éves jubileumi aranymiséje.

1985. október 14-16-ig, a római út előtt a salzburgi érseki palotában Karl Berg úr vendégei voltunk mind a hárman. Az érsek úr Matyi bácsi évfolyamtársa volt a Collegium Germanicum-Hungaricum-ban. Gyönyörű az érseki palota, pazar fogadtatásban volt részünk. Nejemet az érsek úr jobb oldalára ültette, és ott tartózkodásunk ideje alatt mindig ott foglalt helyet. Tudatta velünk, hogy jól érezte magát társaságunkban. A búcsú estéjén feljött a szobánkba, és egyórás jó hangulatú beszélgetés után már együtt énekeltük a „Grosser Gott wir loben dich” kezdetű egyházi éneket. Pazar élmény volt.

Salzburgból indultunk tovább Rómába a jubileumi misére. Rómában a Pápai Gergely Egyetem előadótermében Matyi bácsi 50 év után újra beült a régi „iskolapadba”. Nagyon meghatódott, és azt mondta remegő hangon, hogy itt koptattam nyolc évig „vörös rákként (gamberi cotte)” a padot. (Rómában a ruhájuk színe alapján hívták így a kispapokat.)

Matyi bácsi felszentelése után az első miséjét Szent Szaniszló sírjánál mutatta be.

Aranymiséjét a római Szent András-templomban (Sant Andrea sul Quirinale) celebrálta, melyen Kada Lajos érsek úr volt „ministránsa”, aki hajdani tanítványa volt Matyi bácsinak. Az érsek úr ügyintézésének köszönhetjük a pápai audienciát II. János Pál pápánál. Életre szóló élmény volt, hogy hármunkkal tizenegy percre beszélgetett a szentatya.

1991-ben volt Stefano Gobbi atya (1930-2011) magyarországi látogatása. Matyi bácsi életét végigkísérte a Szűzanya iránti mély tisztelete, ezért Gobbi atya megbízta őt a magyarországi Máriás Papi Mozgalom megszervezésével és vezetésével. Az országos előadássorozat utolsó állomása az esztergomi ferences templomban volt. Az előadás után Matyi bácsival családi körben, a lakásunkban láttuk vendégül Gobbi atyát és kísérijét, Sóti János vajdasági atyát. Gobbi atya nagyon jó humorú, közvetlen ember volt. Egy jó hangulatú, szép délutánt töltöttünk velük együtt. Magával hozta azt a Szűzanya-szobrot, amit mindig vitt utazásai, és előadásai során.

1995. július Lourdes: Matyi bácsi egy csodálatos lourdes-i zarándoklattal ajándékozott meg minket. Ilyen töményen az emberi nyomorúságot még nem láttunk sehol. Nagyon megható volt annak a rengeteg zarándok embernek a hite a Szűzanya segítségében és az imádság erejében. A több ezer ember részvétele a körmenetekben, a több nemzetiségű emberek áhítatos imádkozása a barlangnál ráébreszti az embert, hogy milyen csodálatos dolog hívő embernek lenni. Ott sokat kaptunk lelkiekben.

1996. Róma: 60 éves jubileumi gyémántmise. Hajlott kora ellenére, a Szűzanya segítségét kérve Matyi bácsi útra kelt, hogy ismét Rómában ünnepelje gyémántmiséjét. A Szent Péter-bazilika altemplomában lévő magyar kápolnában, szűk családi körben tartotta megható szép miséjét.

2000-ben vasmise: a pappá szentelése 65. évfordulóján bemutatott szentmise.

A „fentiektől” megkapta azt a kegyelmet, hogy a vasmisés évfordulóját megünnepelhesse. Az évfordulós miséit Dorogon, Esztergomban, Epölön és Lipóton mutatta be.

2009. október 23-án, Epölön drága Matyi bácsink emlékére emlékparkot és emléktáblát avattak a hálás epöli hívek. A templom melletti parkot „Dr. Erdős Mátyás parknak” nevezték el. A park közepén áll egy kőtömb, és rajta egy emléktábla Matyi bácsi nevével. A templom falán lévő táblával is tisztelgnek emlékének.

Drága Matyi bácsi, együttlétünk, utazásaink, beszélgetéseink során többször mondtad, hogy „nem halunk meg egészen” (NON OMNIS MORIAR), ha hagyunk magunk után „valamit”!

Előadásai, beszédei, elmélkedései, embersége példaképpé tette a papi nemzedékek, és állomáshelyein a hívek széles körében is.

Drága Matyi bácsink földi útját 2003. december 4-én befejezte. Hiányzol, Matyi bácsi. Hiányoznak a meghitt beszélgetések, a közös rózsafüzér-imádkozás, a tartalmas elmélkedések. Hiányzik a humorod, ami minket is sok nehézségen átségített!

Isten veled Matyi bácsi, mi még találkozunk!

* * *

Dr. Erdős Mátyás jó tanácsai: Az öregek tízparancsolata

- 1/ Vedd tudomásul, hogy öregszel, de ne öregedj meg!
- 2/ Viseld el magadat és másokat is viselj el!
- 3/ Ne irigyeld a fiatalokat, inkább érdeklődj dolgaik után és segítsd őket!
- 4/ Humorodat, jó barátaidat ne hagyd, csak a melankóliának mondj búcsút!
- 5/ Hasznosítsd idődet mások szolgálatában, de fogadd el mások szerető szolgálatát is!
- 6/ Ha lehet, maradj meg hivatásod körében, és kedvenc dolgaidat el ne hagyd!
- 7/ Egyél keveset és mozogj sokat!
- 8/ Emlékezzél szívesen szeretteidre, jól végzett munkádra, de ne vedd el az újat csak azért, mert új!
- 9/ Élj családot körében, neveld türelemmel unokáidat!
- 10/ Gyakorold vallásodat, bízzál Istenben, aki haza vár oda, ahol senki nem lesz öreg!

A pólyás kis Matyi édesszüleivel, Laub Borbálával és Gebharter Henrikkel

Matyi bácsi nevelőszülei, Éva néni és Márton bácsi

A kis Matyi 2 éves korában

Az 5 éves Matyi Schmidt Sándor lányaival

Nevelőszüleivel, Éva nénivel és Márton bácsival

Éva néni, a nevelőanya és Matyi bácsi a szőlőben

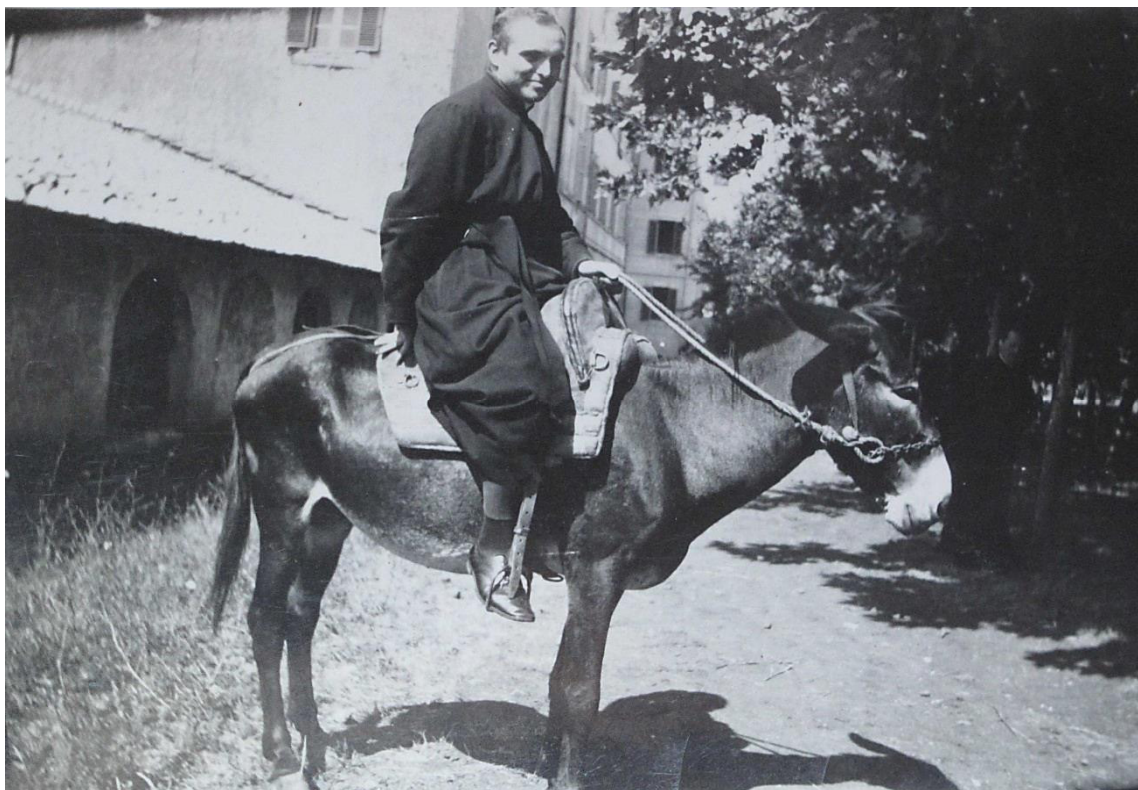
Erdős Mátyás kispap korában

Erdős Mátyás kispap korában

Tablókép az 1928-29-es tanévből
Esztergomi Bencés Gimnázium

Matyi szamaragol

Matyi az osztálytársaival szamaragol

A lelkek megmentésére :
amiért Krisztus emberré lett és kínszenvedett,
erre hívott és szentelt papjává engem.

Dazu hat mich Christus zum Priester berufen,
wozu Er Mensch geworden und gestorben :
die Seelen zu retten.

Pappászentelésem és
első szentmisém
emlékére.

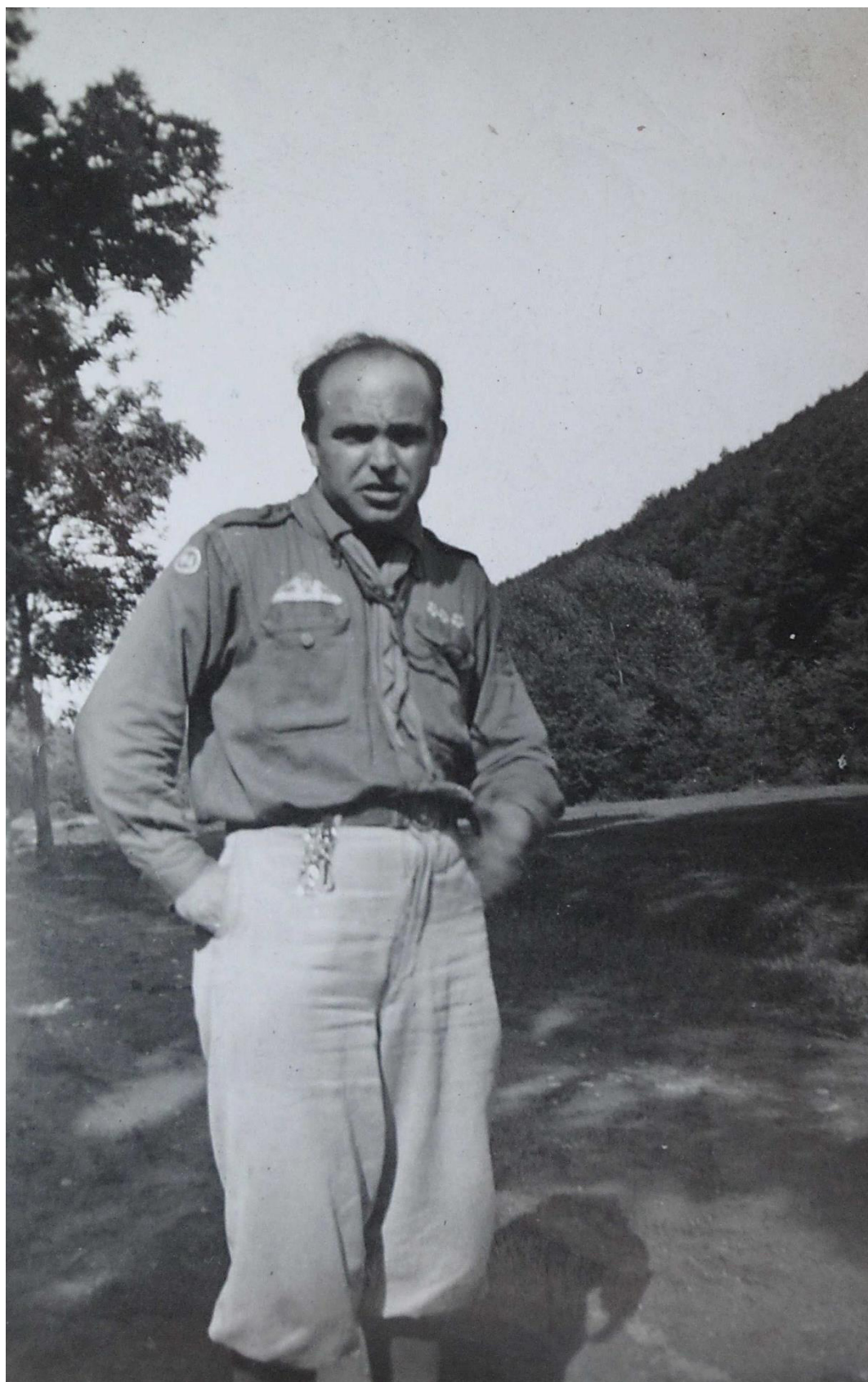
Róma, 1935.
Krisztus Király és
Mindenszentek ünnepén.

ERDÖS MÁTYÁS

Pappá szentelési és elsőmisés emlék

Kosztka Szent Szaniszló arcképe

Erdős Mátyás, mint cserkészvezető

Mátyás atya rokonok között

Epöli mise

Epöli mise végén, a templom előtt

Erdős Mátyás atya

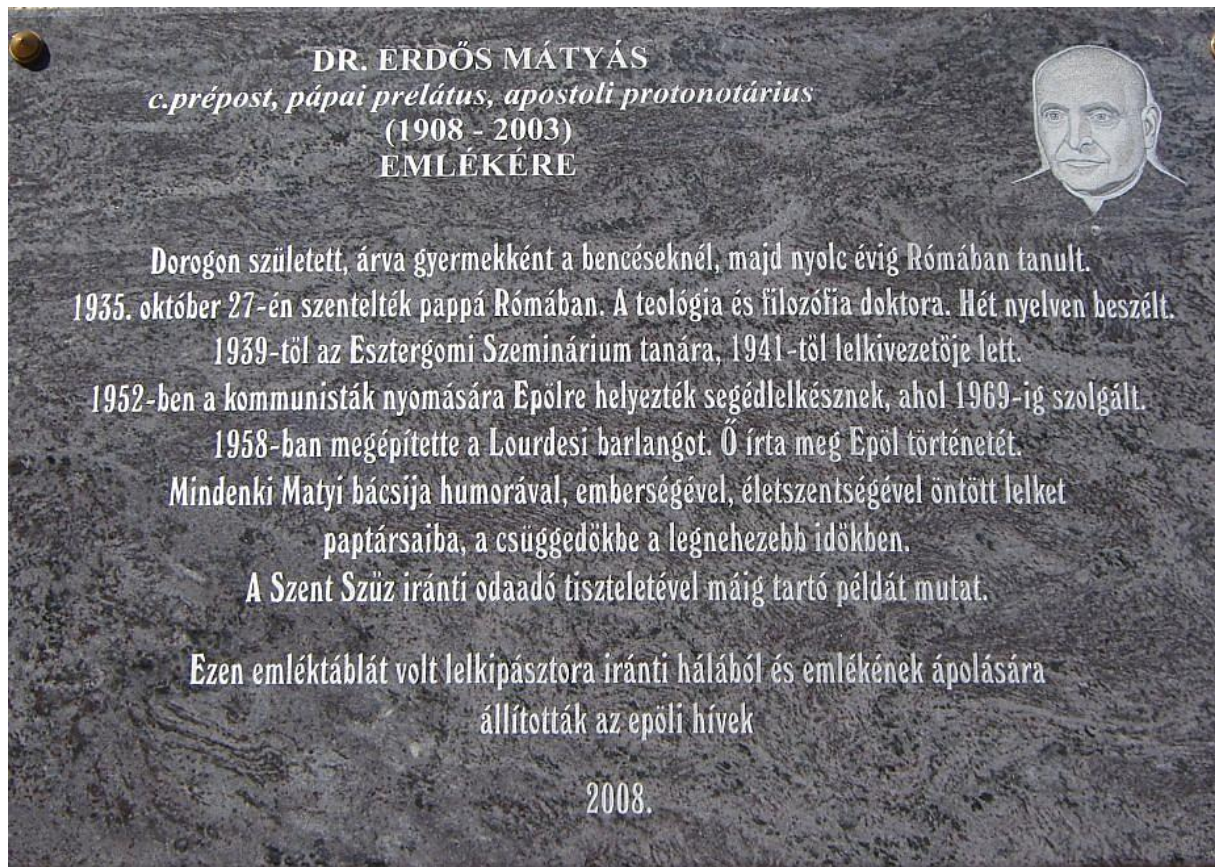
Lékai bíboros és paptársai, köztük Erdős Mátyás atya

Erdős Mátyás atya Dékány Vilmos püspök úrral

Mátyás atya Paskai bíborossal együtt mutat be szentmisét az Esztergomi Bazilikában

Emléktábla Epölön, Matyi bácsi tiszteletére

A megkoszorúzott epöli emléktábla

Epöl, Dr. Erdős Mátyás Park

Epöl, Dr. Erdős Mátyás Park

Matyi bácsi emléktáblája Lipóton

Róma, 1985 – audiencia II. János Pál pápánál

Muzslay Zsitva Ágnes újságíró nő visszaemlékezése

http://muzslai.5mp.eu/web.php?a=muzslai&o=sS_t_PJGx

Dr. Erdős Mátyás atya volt 1984-től az esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár igazgatója. Én 1988-tól dolgoztam Beke Margit mellett a Prímási Levéltárban és otthoni munkaként a Bibliotheca régi kéziratos katalógusának az átgépelésével bízott meg Mátyás atya. Ezzel is segített nekem, hiszen egyedül neveltem kisgyerekeimet. Külföldről érkezett egyházi ruhaadományokkal is támogatott. Mindig mosolygós jó kedélyű ember volt. Nagyon büszke volt arra, hogy a Máriás Papi Mozgalom magyarországi elindítója és felelőse volt. A Bibliotheca könyvtárosa volt Várady László, szinte mindig mosolygós fiatalember, aki fejből ismerte a könyvtár szinte teljes állományát. Hatalmas gyakorlati tudással rendelkezett, amit könyvtár szakos főiskolai képzéssel szakmai szinten is bővített. Érdekes módon váltott pályát Várady Laci, az adóhivatalhoz ment és most az adóhivatal közép-magyarországi regionális igazgatóságának irattározási főosztályvezetője. Matyi bácsit unkaöccse, Lach Konrád és neje, Kati szeretettel vették körül őt. Konrád a könyvtárban is dolgozott, ma a Prímási Levéltár munkatársa. Mátyás atyának Esztergom város önkormányzata 1999-ben Pro Urbe díjat adományozott. A Katolikus Lexikonban életútjáról ennyi van: „Erdős Mátyás (Dorog, Esztergom vm., 1908. okt. 28.-2003. dec. 4.): plébános, könyvtárigazgató. - 1929: a CGH növ-e Rómában. 1935. X. 27: itt szent. pappá, 1937: teol. dr. - Esztergom-Vízivárosban kp., 1938: a leánygimn. hittanára, az érs. tanítóképző tanulm. felügyelője. 1939: a hittud. főisk. teol. tanára, 1941: lelki ig-ja is. 1952: Epölön, 1969: Dunaszigeten, 1975: Lipóton lelkész. 1984: az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár ig-ja.” Krajsovszky Gábor könyvében Erdős Mátyás atya elmélkedéseit, beszédeit adta közre, Erdős Mátyás atya elmélkedései, beszédei, előadásai I-II címmel. Arany szívű Matyi bácsit mindenki szerette. Végtelen jóindulattal volt az emberek iránt. Nagy tudású emberként a legegyszerűbb és közérthetőbb nyelven beszélt. Ő volt az, akire Mindszenty bíboros rábízta levelét, hogy letartóztatása után adja át a püspököknek. Ezért megtorlasként Epölre helyezték plébánosnak 1952-ben. Az epöliek nagyon szerették őt és tudósként megírta Epöl község történetét. Halála után az epöli templom falán emléktáblát helyeztek el és játszóteret neveztek el róla. Halála után Lipót község is emléktáblával fejezte ki tiszteletét iránta. „Parkot avattak az Esztergom melletti Epölben dr. Erdős Mátyás plébános emlékére pénteken. A rendezvényre elkészült egy emléktábla is, mely a lipóti önkormányzat adománya, ugyanis Erdős Mátyás a szigetközi településen is papskodott 1975 és 1983 között. Pénteken délelőtt Epölön ünnepi szentmisét mutatott be Székely János segédpüspök. Ezt követően Tóth Péter, Lipót polgármestere avatta fel az emléktáblát a lourdes-i barlangnál. Fekete Zoltán közreműködésével, a lipóti önkormányzat támogatásával Németh Frigyes rajkai amatőr művész munkája az a hőkezelt kerámiából készült plakett, mellyel a szigetközi község lakói fejezik ki hálájukat egykori plébánosuknak.” Rajkai Frigyes művész az emléktábla alkotója és Fekete Zoltán lipóti polgármester.

Kapás László: Emlékezés dr. Erdős Mátyás atyára

Kapás László esztergomi egyházmegyes áldozópap (1928–2017) visszaemlékezése –
Vác, Migazzi Otthon, 2015. július 26.

1947-ben érettségiztem a Budapesti Érseki Katolikus Gimnáziumban (papok tanítottak). Innét jelentkeztem Esztergomba, a teológiára. Mindszenty József hercegprímás vett fel. Húszan indultunk, tízen értünk fel 1952-ben a szentelésre, amelyet dr. Hamvas Endre püspök végzett. Sokan lemaradtak az öt év alatt, de néhányan egyik karácsonyra hazamentek Szlovákiába és a szlovákok nem engedték vissza őket (Pozsonyba mentek).

A teológián kitűnő tanáraink voltak:

Dr. Brückner József rektor – pasztorálist tanított

Dr. Vajda József vicerektor, gondnok – filozófiát tanított

Dr. Városi István – morális tanár és szónoklattan tanított

Dr. Sima János prefektus – apológia tanár

Dr. Erdős Mátyás – spirituális, dogmatikatanár

Dr. Bartl Lőrinc – bibliikumra tanított

Béres István – énektanár, gregorianumra tanított

Dr. Meszlényi Zoltán – segédpüspök, latin nyelvet tanított (mert akkor a teológiát latin nyelven tanították – legtöbb tantárgyat – és többen nem gimnáziumból jöttek, ahol latint nem tanultak)

Amikor a békepapok jöttek, a tanári kart leváltották:

Erdős Matyi bácsi Epöl községbe került (később még máshová is)

Vajda József pedig Zebegénybe

Matyi bácsi jó dogmatikus és jó spirituális volt. Naponta élveztük a punktáit (elmélkedés), a dogmatika órát és a gyóntatását. Közvetlen stílusa, barátságos és szellemes modora volt. Sok tapasztalattal, életpéldákkal tanított, nevelt. 63 év távlatából ennyit tudtam lejegyezni.

A kép 2002. június 7-én készült az esztergomi bazilikában az Aranymiséjükön.
A képen balról jobbra Kapás László, Farkas Attila, Erdős Mátyás, Tarnai Imre, és Kovács Tibor láthatók.

Rieth József (*1931)

<http://www.rieth.hu/Szivem/Szemelyek.htm>

Erdős Gebharder Mátyás filozófiai és teológiai doktor, az esztergomi szemináriumban spirituálisom volt. Humora, ugyanakkor komoly lelkiisége nagy hatást tett rám. Egyéniségéből sok vonását (természetességét, vidám személyiségét, előadásmódját) igyekeztem utánózni, elsajátítani. Szerettem tanítási stílusát. Kiváló lelki vezetőm volt. Aszketika és misztika óráin lelkiiségemet meghatározó volt tanítása.

http://www.rieth.hu/Gyermekkor/73_KispapTanulmanyok.htm#Tantargyak

Az aszketika, misztika nagyon érdekelt – korábban is a pszichológiával sokat foglalkoztam –, de az előadások is roppant érdekesek voltak. Erdős Matyi bácsi rendkívül érdekesen adta elő az ismereteket, szinte első hallásra mindent meg tudtam jegyezni, és alig kellett tanulnom a kedvező eredményű szerepléshez. Ezen kívül a tantárgy témái a lelki életemben is fontos szerepet játszottak, hajlamos voltam a leadottakat magamon vizsgálni, magamra alkalmazni.

Várszegi Asztrik Pannonhalmi Főapát emlékezése

Kedves Gábor!

Erdős Mátyás atya a múlt század hatvanas évei második felében a pannonhalmi konvent atyáinak tartott lelkigyakorlatot. Ennél többet nem tudtam kideríteni. Meghívását Legányi Norbert főapát úr említi naplójában és a Perjeli napló említi meg. Növendékként részese voltam a lelkigyakorlatnak és nagy szeretettel emlékezem Matyi bácsira.

Tisztelettel köszöntöm.
Asztrik főapát